100 ROMÂNIA

6/184

Iunie 2018
Anul XV

Cafeneaua literară

supliment ARTE POETICE

- Jean COHEN - Structura limbajului poetic

Dan Puric sau nerușinarea de a fi român

L-am revăzut pe Dan Puric la Universitatea din Pitești. L-am revăzut cu aceeaşi bucurie ca de fiecare dată. Venise să vorbească despre fostul său profesor și neuitat prieten, prof. univ. dr. Gh. Ceauşu, adică despre valoare.

De fapt, de fiecare dată Dan Puric vorbește despre credința strămoșească, despre neam, limbă, tradiție, Biserică, adică despre VALOARE.

De ce este atât de iubit de atâția oameni, de la cei mai simpli la cei mai sofisticaţi intelectuali? Din acest motiv. De ce este atât de urât de „cărturari“? Din același motiv.

Discursul lui trezește cele mai profunde sentimente pentru că e sincer.

„Când oamenii mint, mâinile lor spun adevărul”, zicea el cândva, citând un vechi proverb oriental. Priviți-i ochii și mâinile și veți vedea că nu minte niciodată. El nu are stări de compromis, nici măcar conjunctural. Te poate face să râzi în hohote, dar el e o lacrimă ascunsă într-un zâmbet.

„Arta e o rană transformată în lumină”, spunea Braque. Așa e și arta lui Dan Puric.

Printre râsete și injurii, printre laude și atacuri, Dan Puric trece ca un dulău de stână. Priviți-i din nou ochii! E atent la turmă, să țină drumul drept. E trist și preocupat, dar impasibil la atacuri. Turma contează și drumul drept.

Dan Puric are nerușinarea de a fi român și de a o mărturisi.

Tragică și frumoasă nerușinare.

Să-L rugăm pe Dumnezeu să contamineze pe cât mai mulți.

Mulțumim, Dan Puric, pentru această nerușinare!

Prof. Cătălin PETRESCU

Un festival model

Aflat la a doua ediție consecutivă. Organizat de Biblioteca „Dinicu Golescu”, din buricul urbei. A cuprins, firesc, expoziții, dezbateri, lansări de carte și revistă, cântări felurite. Timp de cinci zile, piteștenii interesați s-au întâlnit, luna trecută, nu doar cu amfitrionii Mihail Sachelarie și Denisa Popescu. Ci și cu jurnaliștii Octavian Știreanu și Cristian Cocea, într-un binevenit dialog pe teme politice autohtone de stringentă actualitate. Apoi, cu autori de carte și comentatorii lor. Adică, Răzvan Exarhu, Ion Munteanu, Doina Rușți, Augustin Doman, Alexandru Iosub, Ionel Bușe, Ioan Lascu, Jean Dumitrașcu. Sau cu Ion Popescu-Sireteanu și Magda Grigore, publiciști care editează „Târgoviștea literară” în județul vecin de la est...

Poezia, variată, a stat pe buzele Ameliei Stănescu, ale lui Ovidiu Scridon și Eugen Cristea, actorul. Iar muzica a fost oferită generos, delicios de mezzosoprana Adina Sima și elevii săi. De Mike Godoroja și „Blue Spirit”, Marcian Petrescu și „Trenul de noapte”. Am asistat cu enormă plăcere și entuziasm la cele două seri de blues ale bucureștenilor faimoși. Mike și Gelu, de pildă, au făcut spectacol, evocând la fix o legendă a genului de peste Ocean: Robert Johnson. Ovidiu, în schimb, ne-a umplut inimile de lirism cu folku-i tulburător. Dorian a arătat ce poate să scoată dintr-o pianină cam dezacordată. Marcian, în fine, ne-a uimit cu snopu` de muzicuțe din... cartușieră...

Una peste alta, cartea s-a întâlnit nimerit cu arta într-o manifestare culturală de apreciat. Greu de egalat pe plai argeșean. Pân` la anu` viitor, rămânându-ne în minte un Florar încântător. Sache, meriți mulțumiri! Ne-ai dat un motiv să visăm, să tânjim, să sperăm...

Mistere de Bucuresci

Doina Rușți povestește despre trecut ca o Șeherezadă a vremii de azi. Despre Bucureștiu` fanariot și lumea lui pestriță. Despre țoalele ei multicolore și caleștile pitorești. Amoruri senzuale și practici rituale. Petreceri cu lăutari și manele. Despre turci și greci, boiari și țigani. Politichia valahă și-a` ei dedesubturi. Despre mistere și vrăji, licori și otrăvuri fără de scăpare. Mirodenii, bucate, zaharicale care mai de care mai îmbietoare. Despre eroi ciudați și întâmplări, la fel. Petrecute, chipurile, în cea capitală ș-amu` existentă, pe maluri de Dâmbovița. Pe scurt, poveste într-un spațiu de epocă. Mustind de fantezie. În mare, convingătoare, la cetit, atrăgătoare. Chiar dacă pe alocuri se mai forțează nota, întru literatură...

Cărțile*, două, ce o ascund între coperte ispititor, țin de ficționalul autohton. Ducându-mă cu gându` la Rodica Ojog, de exemplu. Le recomand meritat. Căci Șeherezada lor autoare condeiu` fain are, de necontestat. Creează, prin slova-i în chipu` d-atunci, tablouri cu aer de taină. Momindu-te iute să stai până-n zori cu ochii la ele, cuprins de fiori. Altfel spus, final, curiozitate la cote înalte neîndoielnic stârnind, romane cu parfum de odinioară vrednic alcătuind...

Adrian SIMEANU

* Doina Rușți, *Manuscrisul fanariot* și *Mâța Vinerii*, Ed. POLIROM, 2015, 2017

Blaga, totuși în actualitate

Aparent, Lucian Blaga nu se află la ora actuală sub o zodie favorabilă. Aplicat factorului etnic, unui „localism” pe care-l integra însă într-o geografie mitologică, reflectînd relații cu cosmicul, marele poet și gînditor pare „defazat” în raport cu „globalizarea” care se arată dispusă a neglija particularitățile naturale ale popoarelor. Nici Eminescu, nici Arghezi ori Sadoveanu nu sunt mai norocoși. Ce se întîmplă, de fapt? Are loc o devalorizare estetică sau altceva? Mă tem că e o substituție a esteticului prin puncte de vedere străine acestuia, geopolitice și economice. Scriitorii „naționali” par „demodați” din perspectiva acestora, iar nu din cea a valorilor imanente pe care le ilustrează. Din teama unei

„nealinieri” la conceptele în vogă în sfera politichiei, unii analiști își supralicitează exigența întemeiată pe noul canon extraliterar, preferînd, spre a nu fi acuzați de naționalism, a pune în paranteză naționalul ori, mai simplu, a susține o subapreciere flagrantă a autorilor în cauză (s-a văzut în special în cazul lui Eminescu). Ancestralitatea, satul, folclorul, matricea stilistică ce ar putea fi atribuită acestora se văd ocolite, dacă nu denunțate chiar drept percepții stînjenitoare, bune a deveni cel mult exponate muzeale. Satul arhaic, situat în „zariștea cosmică”, toposul unde s-a născut „veșnicia”, ce-ar putea fi mai inadecvat precipitatei deveniri supranaționale, americanizate? Dar mai există un fenomen pregnant. Avem a face și cu o despiritualizare, cu un dezinteres progresiv față de ceea ce la Blaga era aspirația spre un „dincolo” de fenomenal, spre orizonturile metafizice. Așa cum arăta, între alții, Berdiaev, pe care Blaga îl citea cu interes, societatea de consum are în comun cu cea preconizată de materialismul istoric prevalența factorului economic în dauna spiritului, a creațiilor în care se întrupează acesta... Cu asemenea gînduri parcurgem ultima carte a lui Zenovie Cârlugea, a șasea, dacă nu mă înșel, pe care vrednicul cercetător i-o închină lui Blaga. Ea trece în revistă o seamă de volume apărute în ultima vreme care au ca obiect prodigioasa personalitate a autorului **Spațiului mioritic**, semnate de autori de vîrste diverse ori de rude ale acestuia. E o tușantă dovadă a prezenței permanente a lui Blaga prin mijlocirea admiratorilor săi, chiar dacă nu cu nume dintre cele mai cunoscute, în așteptarea unui context mai fericit. Găsesc nimerit a spicui acum cîteva rînduri referitoare la ipostaza sa umană, evocată deseori în scrierile comentate. Iată o mărturie făcută de soția sa, Cornelia, care i s-a devotat cu totală abnegație: „Era prea mare ca să fie numai al meu. Muzele care l-au inspirat nu mi-au produs amărăciuni. Lucian avea nevoie de ele pentru creația sa. O soție a unui scriitor trebuie să înțeleagă și să ierte. Să nu pozeze în martiră”. Cuvinte complementare la cele ale fiicei lor, Dorli: „Viața Tatei nu a fost deloc comodă, dar a avut-o alături pe Mama, care l-a susținut în ce privește creația, dar și problemele vieții, ale mijloacelor de existență. Și acest lucru ea l-a făcut pînă la sfîrșit”. Și următorul portret datorat lui Corneliu Blaga, văr de-al doilea al lui Lucian Blaga, remarcabil diplomat, victimă a temnițelor comuniste în care a zăcut nu mai puțin de 15 ani: „Lucian Blaga era dotat cu o mare sensibilitate, nu numai artistică. Tip nervos, deși în aparență calm, încontinuu sub tensiune. Sistem nervos labil. Și fiindcă era om muncit mereu de gînduri. Și nu izbucnea, să se descarce, ci se inhiba. Se adunau în el sentimente și porniri neexprimate. (...) Psihic, Lucian Blaga era un introvert și un introspect. Era «mutulică», cum i se spunea în familie, și el strîngea încă mai tare din buze, dar îi și înflorea uneori pe față un zîmbet care nu știu ce însemna, îngăduință și înțelegere a oamenilor, sau ironie față de lume și de el însuși? «Pe mine nu mă sporesc decît creațiile și stelele năzdrăvane». Lucian Blaga era rațiune pură, dar una frămîntată. Soarta filosofilor. Era raționalist schopenhauerian, dar și intuitiv de tipul bergsonian. Somn bun nu avea, vise mereu da”. Ultimele cuvinte, atît de relevabile pentru o existență de poet!

Zenovie Cârlugea: **Lucian Blaga - sfîrșit de secol, început de mileniu,** Ed. Scrisul românesc, 2012, 328 p.

CARTEA ÎNGERILOR *

Textele de mai jos sunt scrise de copii cu vârste cuprinse între 9 și 14 ani

CE ESTE UN COPIL?

■ A fi copil înseamnă a fi întreg.

■ Copilul este ființa care face lumea să râdă.

■ Lui Iisus I-au plăcut copiii pentru că știau să se joace.

■ Copilul este străbunul omului mare.

■ Orice copil este „preferatul mamei”, „băiatul tatei”, este „piticul fratelui” și „lasă-mă în pace” al surorii.

■ Copilul își privește părinții cu înțelepciune. Știe că joacă teatru.

■ Copilul este regele jucăriilor.

■ Chiar dacă ai părinți și nu-L ai pe Dumnezeu, orfan te numești.

■ Un copil e o floare pură care nu știe ce-i ura.

■ Copilul este oglinda omului mare.

■ Ce este un copil? Este o ființă cuminte, deșteaptă, cu părul creț, care merge la cursuri de tenis și este ascultător părinților săi.

■ Un copil este cel mai de preț dar de la Dumnezeu pentru oamenii mari.

■ Copilul este ființa care își dovedește inocența, are drepturi și el, iar oamenii trebuie să nu uite acest lucru.

■ Un copil este un înger bun, firav, ascultător și harnic, un cadou dat de Dumnezeu lumii.

■ Copilul este jucăria preferată a lui Dumnezeu.

■ COPIL: un trup mic, cu suflet mare.

■ Cred că suntem niște ființe fără de care lumea aceasta ar fi tărâmul zmeilor.

Bogdan C. Lăduncă, Elena Daniela Turcescu, Andra Elena Toboiu, Paul Cristinel Stoian, Raluca Andreea Roșescu, Andra Șerban, Ana Maria Dala

EȘTI MÂNDRU CĂ EȘTI ROMÂN?

■ Da, pentru că România e țara oii Miorița și a ciobanului care a fost ucis de prietenii lui cei mai buni...

■ Da, sunt mândră, pentru că am învățat că în țara noastră trăiesc râsul și cele mai mari haite de lupi.

■ Sunt mândru că limba românească e frumoasă, dulce și ușoară, numai verbele sunt cam greu de conjugat.

■ Nu sunt mândru de țara asta, pentru că atunci când o să mă fac mare trebuie să plec în Spania, să muncesc, şi nu vreau să mă despart de mama şi de tata.

■ Da, sunt mândră că avem o țară renumită, are învățători buni și trotuare, că nu au voie copiii pe stradă.

■ Eu sunt mândru că sunt român, că trecutul țării e glorios, noi am luptat în războaie și chiar dacă le-am pierdut, noi tot viteji eram. Numai Ștefan îi învingea mereu pe turci, că mama lui nu-l mai primea acasă dacă lua bătaie la război.

■ Da, pentru că Pitești este cel mai frumos oraş din România, cu lalele în centru și fântâni carteziene.

■ Eu sunt mândru pentru că românii sunt oameni deștepți care se pricep la multe...

■ Sunt mândră că sunt româncă, pentru că m-am născut într-o țară care are toate formele de relief, floare de colț și floare de codru.

■ Da, pentru că noi suntem primii la gimnastică, luăm premii în Franța cu copiii, dar avem și pedepse, că te trage pe roată sau te trimite la mină dacă te iei de femei și dă oamenii afară din serviciu și de la bloc și nu le dă bon de hrană și de apă și e rău de familia aia.

Roxana Ciobotea, Ciprian Dumitru, Adrian Nicolae, Mirabela Șerban, Laurențiu Sterian, Andrei Vişan, Andrei Boncea, Mădălina Lupu, Marian Pătrașcu, Albert Vamanu

LACRIMILE DOMNULUI

■ Timpul este un bătrân care are patru fiice frumoase ca lumina soarelui: primăvara, vara, toamna şi iarna.

■ Gheața este tristețea din sufletul oamenilor care nu mai cred că fericirea va reveni vreodată.

■ Râul curge spre întâlnirea cu iubita sa, marea.

■ Un copil este o rază de soare care luminează în întunericul din jur.

■ Moartea – o ușă închisă pentru ultima oară.

■ Un om matur este unul care crede că nu mai e nimeni ca el.

■ Vânturile nu dorm niciodată pentru că sunt blestemate să călătorească.

■ Ferestrele sunt ochii casei.

■ Timpul este o zână rea care ne face să îmbătrânim prea repede.

■ Gheața e inima Crăiesei Zăpezilor.

■ Frunzele copacilor cad atunci când el își plânge amărăciunea.

■ Casa are ferestre ca să vadă Luna.

■ Luna și soarele sunt doi logodnici ce își dau întâlnire la fiecare eclipsă.

1 Iunie

■ Nimic nu-i rău sau bun în sine când vorbim despre moarte. Totul depinde de gândirea noastră; restul e tăcere.

■ Omul mare este o ființă care are multe regrete.

■ Când învăț, descopăr.

■ Timp? Amintiri închise într-o cutie.

■ Când este pace între oameni, vânturile se ascund și dorm.

■ Noapte? Ziua a închis ochii.

■ Când ninge, cerul se îmbrățișează cu pământul.

■ Vânturile nu dorm niciodată pentru că le place să călătorească.

■ Lumea a fost creată de Dumnezeu ca să nu mai fie atâta pustiu.

■ Timpul este un cavaler care are două lănci, una foarte lungă, alta mai subțire, și 12 soldați înarmați cu numere de la 1 la 12.

■ Când lumea tace, Dumnezeu plânge. De bucurie...

■ Vânturile bat ca să nu se rătăcească.

■ Lacrimile lui Dumnezeu au înghețat de supărare. Și ninge.

■ Când dorm, vânturile dorm în sânul lui Dumnezeu.

■ Lumea este o uriașă clepsidră, iar eu sunt un bob de nisip în ea.

■ Tăcerea este muzica lui Dumnezeu.

■ Timpul este o pasăre ciudată care zboară într-o singură direcție.

■ Iarna are inima de gheață.

■ Frunzele copacilor cad atunci când au rău de înălțime.

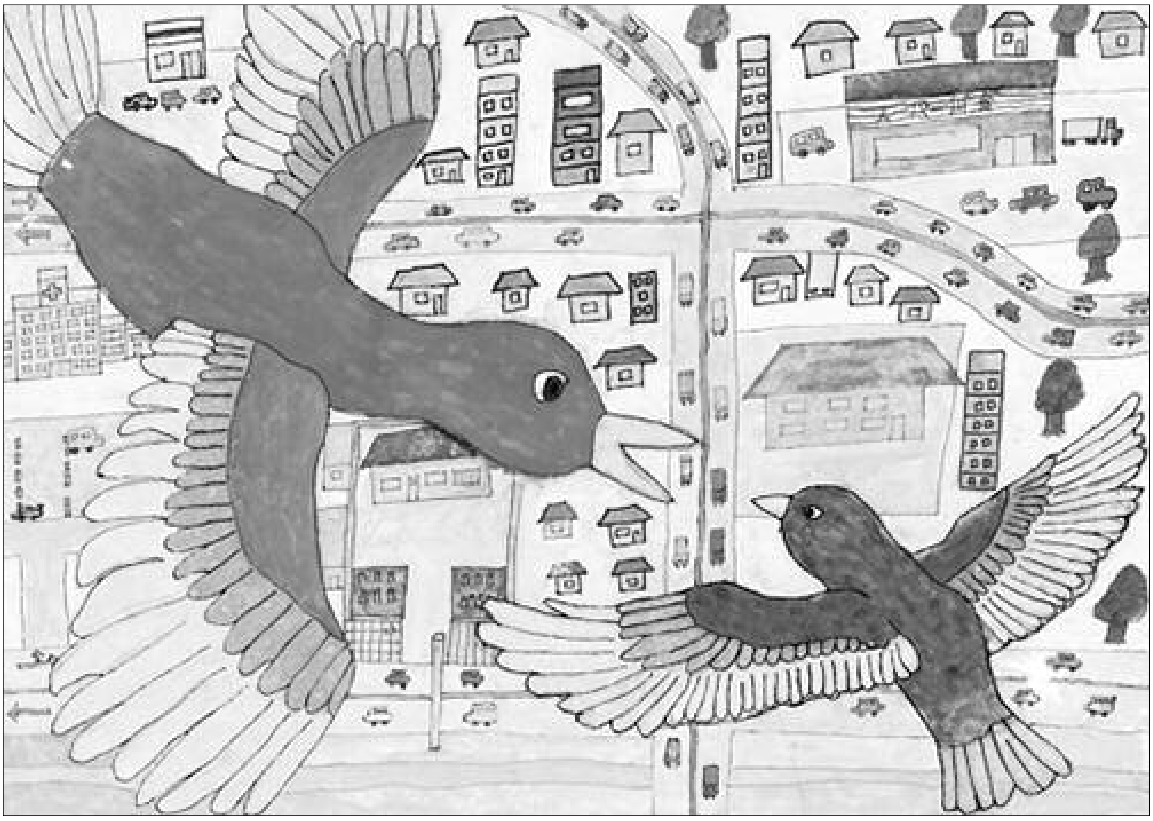
■ Când râul curge, de fapt plânge.

■ Copiii sunt niște ființe dulci, ca niște gândăcei care răzbat prin frunzele uscate luptându-se cu viața.

■ Moartea – o stranie chemare.

■ Un om mare mi se pare un robot care face ce este programat, fără să mai ia seama la cei mici.

■ Când dorm, vânturile dorm ascunse între crengile copacilor.

■ Casa are ferestre ca să poată respira.

■ Timpul meu se măsoară în bătaia inimii mele.

■ Gheaţa este povara râului.

■ Frunzele murind pământului dau viaţă.

■ Casa are ferestre ca să aibă păsările unde să ciripească.

■ Moartea are gust de ţărână şi-ţi macină sufletul cu fiorul singurătăţii.

■ Omul este o divinitate înlănţuită de robia păcatului.

Alexandra Ştefana Ştirbu, Alina Ştefana Jianu, Raluca Andreea Roşescu, Ana Maria Dala, Ioana Daniela Bădescu, Roxana Constanţa Petra, Raul Alexandru Ene

FLUTURI

■ Zăpada este albă ca să ţină loc de felinar în nopţile de iarnă.

■ Noaptea? Tărâmul umbrelor.

■ Îngerii au inventat cântecul ca să-i spună lui Dumnezeu că-L iubesc.

■ Fericirea nu depinde de împrejurările în care te afli, ci de reacţia ta la acele împrejurări.

■ Lumea este în culori pentru că bucuria nu poate exista alb-negru.

■ Cântecul e atunci când se tânguie tăcerea.

■ Omul este un înger căruia nu i-au căzut încă aripile.

■ Moartea creează sentimentul unei imposibile întoarceri.

■ Lumea este colorată pentru că este vie. Moartea este alb-negru.

■ Cântecul – limba îngerilor.

■ Îngerul este o păpuşă magică, ce face minuni.

■ Lumea este în culori pentru ca oamenii să se cunoască mai bine.

■ Fluturele e o floare care zboară.

Eva Sakura Adam (14 ani)

GÂNDURI DESPRE DOMNUL

■ Dumnezeu îmi îngăduie multe pentru că mă cunoaşte.

■ Când mă rog, îi dau bineţe lui Dumnezeu.

■ Dumnezeu l-a făcut pe om, ca şi omul să afle ce e prietenia.

■ Mi s-a spus că Domnul Iisus iartă şi iubeşte mult. Eu cred că El iubeşte şi iartă mult.

■ Dumnezeu stă ascuns în cer pentru că e modest.

■ Nu mă tem de mânia lui Dumnezeu, mă tem să nu-i pierd prietenia.

■ Dumnezeu este Ziua; absenţa Lui este întuneric.

■ Iisus – numele Lui e un strigăt de bucurie.

■ Marea a fost creată de Dumnezeu pentru ca oamenii să aibă şi ei unde să se joace.

■ Suntem fiii lui Dumnezeu pentru că El şi-a dorit ca noi să existăm.

■ Lumea e făcută de Dumnezeu. De ce? Altfel nu-mi explic cum ar fi apărut culoarea roşu.

■ Nu mă tem de Dumnezeu. E ca şi cum m-aş teme de tata atunci când, la culcare, vine în camera mea să-mi spună „noapte bună”...

■ Dumnezeu a făcut pământul şi cerul. A făcut stelele pentru ca şi cerul să aibă cercei.

■ Dumnezeu are o inimă mare în care intrăm cu toţii.

■ „Aşa de mult a iubit Dumnezeu lumea încât”... le-a dat voie oamenilor să râdă.

■ Dumnezeu este atotputernic pentru că nu doarme.

■ A avea o relaţie personală cu Domnul Iisus este o responsabilitate pe care unii nu şi-o pot asuma.

■ Dumnezeu nu este ca mine sau ca tine. El este diferit: atotputernic, atotştiutor, curat, ascultător, perfect. El este perfect în toate.

■ Doamne, mi-e teamă de timp!

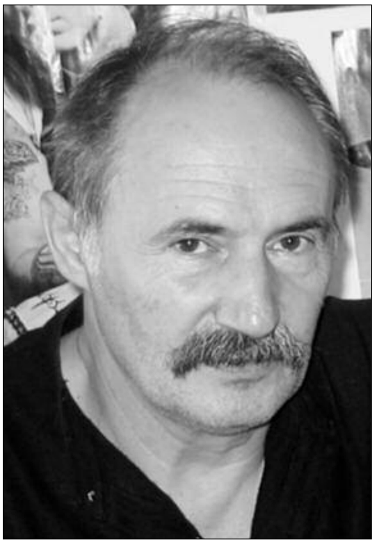
■ Icoana este o fereastră deschisă spre Dumnezeu.

■ „Aşa de mult a iubit Dumnezeu lumea încât”... a făcut fiinţe vorbitoare.

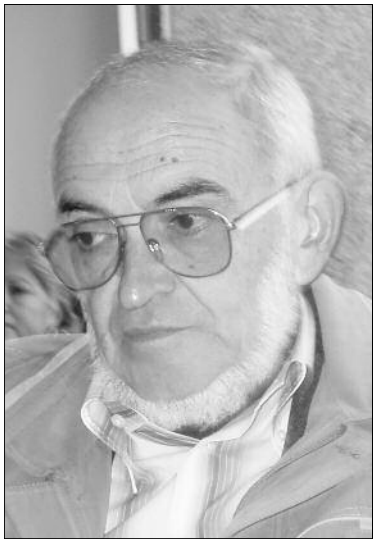
■ Dumnezeu este unic pentru că nu are vârstă.

Raluca Andreea Roşescu, Liviu Corneliu Drăghici, Ana Maria Dala, Ionel Mandu, Ramona Vasilica Gheorghe, Mihail Mihalache,
Ionela Otilia Niţi, Daniela Turcescu, Ştefania Stamate,
Alexandru Ivan Bădescu

* *Cartea îngerilor*, coordonatori Silvia Neagoe şi Virgil Diaconu, Editura Tiparg, 2017.

Virgil DIACONU – convorbiri cu criticul Adrian Dinu RACHIERU despre poezia, critica și viața literară contemporane

„CA SOCIOLOG, DEPARTE DE VIESPARUL SCRIITORICESC, TESTEZ ZILNIC ZĂDĂRNICIA”

- Încep „cu începutul”... Cum a debutat criticul Adrian Dinu Rachieru? Greu? Uşor? L-a ajutat cineva? Cum erau debuturile înainte de Revoluţiune, faţă de cele de azi?

- Dragă poete, îţi reamintesc că sunt sociolog „la bază”, ucenicind la *Viitorul Social*, *Orizont*-ul timişorean şi chiar *Era socialistă* (unde am publicat două articole lăudate la *Europa liberă*!). Am debutat în 1983, la *Facla*, cu *Orizontul lecturii*, adunând acolo eseuri de sociologia literaturii, fără mari intervenţii castratoare. Fiindcă numele Tovarăşului nu era de găsit, am fost „rugat” să plombez, în *Avertisment*, un citat, aproape nevinovat, trimiţând la cunoaşterea realităţii – izvor „dătător de viaţă şi inspiraţie”. M-am speriat abia când am ajuns eu însumi redactor la *Facla*, rezistând trei luni (ianuarie-martie 1986), uluit de zelul şi obedienţa confraţilor. Aşa că, grabnic, invocând motive de sănătate, m-am reîntors în cercetare, apoi în învăţământul universitar, fără a beneficia de ajutorul cuiva. Totuşi, la solicitarea redactorului de carte (I. Iovănescu), am obţinut un text de recomandare din partea criticului M. Ungheanu (coperta a IV-a), acesta menţionând binevenitul „recurs la sociologie”. Şi, peste un an, scriind despre volum în *Luceafărul*.

- Ai scris câteva cărţi de critică literară, cu toate bine primite. Cum înţelegi critica literară, în general? Care ar fi primele ei obiective?

- Exagerezi. Am fost mai degrabă ignorat. Dar dincolo de talent şi hărnicie (pe suportul devoţiunii faţă de literatură), importantă în critică este *onestitatea*. Or, partizanatul, angajând tabere în conflict, vizibil şi înainte de Revoluţiune, copleşitor azi, falsifică ierarhiile. Şi lasă în sarcina posterităţii grele misiuni recuperatoare, reparatorii. Să fim lucizi, posteritatea are / va avea mereu alte griji...

- Constat că destul de multe dintre cronicile la cărţile de poezie pe care le citesc prin reviste sau volumele de critică literară apreciază, în mod inexplicabil, cărţi şi autori modeşti. După aceste cronici, ai spune că literatura contemporană este plină de poeţi de linia întâi, când situaţia poeziei de astăzi este cu totul alta. Ce anume te determină să afirmi, de pildă, că o poezie, un volum de poezie sau opera unui poet este cu adevărat de valoare sau lipsită de valoare? Au poeziile de valoare anumite caracteristici prin care le recunoşti?

- Cred şi eu că o poezie trebuie, în primul rând, să emoţioneze. Iar cititorii s-au cam rărit. Consumatorii de literatură reprezintă „un segment aproape nişat”, pe fundalul unei audienţe reduse, al sprijinului instituţional diminuat, al spectrului re-analfabetizării şi al difuzării haotice. Vorbind de circuitele culturale, cineva trăgea, cu ani în urmă, un semnal de alarmă, sesizând pericolul „rejudeţenizării culturale”. Declinul infrastructurii culturale se însoţeşte cu proliferarea reţelelor literare virtuale. Mediul online, în ofensivă, cunoaşte numeroase iniţiative convergând „încurajării” interacţiunii poetice. Astfel, vechile manifestări (cenacluri, festivaluri) declină, evenimentele „deschise” (lecturi publice) favorizează lectura „la un click distanţă” (admirabil spus!), provocând aluvionar opinii „sub scutul anonimatului” şi asigurând *validarea virtuală*. *Comercializarea imaginii* face ravagii. Flatând gustul jos şi seducând prin cultivarea plăcerii, *mass media* livrează, în flux, producţii escapiste, serializate, imagini emblematice (îndeosebi din lumea

frivolă a starurilor), în fine, produce dezinteres pentru viaţa publică, fiind o sursă majoră de pasivitate. Maşinăria *people* face comerţ cu emoţii şi sentimente, încurajând voyeurismul publicului, generând efecte uniformizatoare, evazioniste. *Star-systemul* propune „domnia mercantilă a VIP-urilor" şi face din *starizare* o nouă mitologie. Celebritatea, azi, durează cât un foc de paie. Iar blogosfera, prin climatul lax şi puseele egotice, prin valul de insanităţi, întreţine ceaţa axiologică şi tulbură ierarhiile, acum, în reţea. Se înţelege că scriitorimea n-o duce prea bine în lumea noastră grăbită, consumeristă, anesteziată de ideologia divertismentului. Soluţia ar fi să cultivăm distanţarea igienică şi disciplina reflexivă, să dovedim spirit critic, să nu fim spectatori, ci cetăţeni.

- Ne-a adus Revoluţiunea o critică literară mai responsabilă şi competentă şi, implicit, un canon de opere literare mai curat, mai eliberat de impunerile (presiunea) criticii oficiale, adică un canon în care să domine operele literare cu adevărat valoroase, iar nu cele favorizate de grupurile de interese de tot felul? Au fost eficiente revizuirile literare iniţiate după anul 1989?

- Observ că gâlceava revizuirilor a căzut în revizionism. Obsesiva temă, stârnind polemici purtate cu îndârjire, corelată – inevitabil – cu discuţiile înverşunate despre canon, a inflamat, ca subiect predilect, frontul critic, imediat după prăbuşirea regimului comunist. În pofida prezenteismului agresiv (refuzând trufaş-beligerant continuitatea), a controverselor imunde care au răvăşit şi polarizat viaţa culturală postdecembristă, „abdicarea" canonului nu s-a petrecut, totuşi. Mai mult, mai degrabă reconfirmat, canonul „moştenit" rezistă. Dacă misiunea criticii este „corectoare şi patrimonială", dacă însuşi canonul, cu critici-moaşe în juru-i, cere *o sedimentare polifonică* (cf. N. Sălcudeanu), acea râvnită nouă ierarhie ar angaja voci autorizate, nu dispeceri voluntari care împart indulgenţe şi sancţiuni, sub stindardul unor „revizuiri sângeroase" (cf. Marin Mincu). Adevărat, „traficul între epoci", anunţa Gh. Grigurcu, tulbură oglinzile recepţiei. Ar trebui să refuzăm prosternarea, inerţia gustului etc., chiar dacă „blocajul conservator", până la un punct, se impune *natural*. Deci nu e vorba de o posteritate tabuizată, muzeală, cu iz funerar. Retorica revizuirilor a derapat însă.

Cei care vesteau o nouă ordine literară constată, iritaţi, că sacrosancta ierarhie şaizecistă rezistă încă. Că o nouă imagine axiologică a literaturii noastre întârzie, chiar dacă nimeni nu pare să conteste necesitatea revizuirilor. E vorba, mai degrabă, de o accepţie formală, de un discurs inerţial al frontului critic, dacă „liberalizarea" înseamnă pulverizarea unor dogme şi cutume, defrişarea spaţiilor tabuizate. Ivirea pe scena literaturii a unor noi serii de voci critice, străine de amprenta unui mediu mistificator şi capabile, am văzut, de gesturi iconoclaste, nu înseamnă, neapărat, o revizuire onestă. După cum (aici ne întâlnim cu opinia lui I. Simuţ), revizuirile postdecembriste au avut / au un ton vindicativ moral. Şi în asta rezidă şi slăbiciunea lor. Într-o perspectivă largă, „petele" biografice, mlădierile oportuniste, culpabilităţile etice etc. se estompează. Rămâne *opera* (dacă rămâne...)

- Evaluează criticii imparţial, obiectiv, sau sunt confiscaţi de interese generaţioniste sau de altă natură? Ai cumva sentimentul că unii critici supralicitează valoarea anumitor poeţi, scriitori, în timp ce scriitori de valoare sunt ignoraţi sau minimalizaţi? Falsifică critica literară valoarea şi ierarhia reală a scriitorilor, sau reuşeşte să fie obiectivă?

- Efortul de obiectivare e necesar la modul imperativ. Dar subiectivitatea, inevitabilă, îşi cere tributul, chiar dacă ne străduim s-o ţinem în frâu. Dacă e să cercetăm, fireşte, cu ochi critic, peisajul literar, vom constata, fără efort, că ne zbatem într-o „veselă" confuzie a valorilor, pe fundalul unei teribile zarve. Acest vacarm generalizat, centrifugal, în erupţie irepresibilă n-a reuşit — deocamdată, cel puţin — să erodeze canonul. Dar scara e pe valuri (observa regretatul Laurenţiu Ulici) şi decanonizarea e în curs, ni se dau asigurări. Ofensiva noilor veniţi înseamnă şi „lupta cu statuile". Agresivitatea/solidarizarea generaţionistă, clasamentele zonale (încropite de strategi de cafenea) şi promovarea zgomotoasă a valorilor „de grup" (literar), cu rol substitutiv, ilicit, ar cere, spuneam, *revigorarea spiritului critic*. Observ că spiritul critic, aparţinând unor voci autorizate, recunoscute ca atare, a cam amuţit, în timp ce criticismul (pe de o parte) ori superlativita (pe de altă parte) fac ravagii. Încât, inevitabil, confuzia se înstăpâneşte. Abundă prefeţele comandate, cota literară (a unora) e umflată nemilos, foiesc critificatorii. Şi atunci mai vorbim de *credibilitatea criticii*? S-ar impune tocmai asanarea climatului, „ecologizarea" unui mediu (cel literar) răvăşit de năbădăile *criticii publicitare,* aruncându-ne într-o teribilă derută axiologică. E nevoie, credem, de un nou moment maiorescian. Va veni? Să nu uităm că şi Maiorescu era „în tranziţie", şi asta nu l-a împiedicat să stea „strajă înaintea edificiului literaturii" (recunoştea chiar adversarul său ideologic, Gherea). Dar vremurile s-au schimbat. Câteva recente colocvii au repus pe tapet chestiunea criticii şi istoriei literare, trăgând un semnal de alarmă (explozia vulgarofilă, generaţia „mizerabilistă", reculul lecturii şi, negreşit, declinul criticii de întâmpinare, implicit eclipsa – prelungită – a autorităţii). Se mai bucură cronicarul de popularitate? Fixează el opinia literară a momentului? Asigură dispeceratul valoric? Mai degrabă, în cadrele *culturii publicitare*, el devine *un agent literar*. De mai mult sau mai puţin succes.

- Cum te apreciază critica literară? Dar tu ce critici apreciezi în mod deosebit? Ce ai de reproşat criticii noastre literare?

- Trăiesc în afara vieţii literare, nu am „ştiinţa relaţiilor", nu vreau să intru în graţiile nimănui. În consecinţă, nu am nimic de reproşat (personal). Dar metehnele criticii sunt reale, „descurcăreţii" îşi fac loc, reciprocitatea e profitabilă, ierarhiile „strâmbe" există, afacerile de grup se dovedesc înfloritoare. Şi cum spunea cineva, dă-mi voie să te citez, ne mişcăm într-o literatură de *topuri paralele*, încropite la cafenea, „de azi pe mâine"...

- Ce părere ai despre marile premii literare de la noi? Sunt premiaţi într-adevăr cei mai buni

poeţi/scriitori, sau mai degrabă favorizaţii unei anume generaţii, să spunem cei aflaţi la putere acum? Cum îţi explici faptul că cele mai multe premii literare merg la generaţia optzecist-postmodernistă şi doar o mică parte la poeţi mai mici sau mai mari ca vârstă decât optzeciştii? Dacă la putere ar fi poeţii douămiişti, crezi că poeţii optzecişti ar fi în continuare la fel de premiaţi ca acum?

- Se înţelege din răspunsul anterior cum stau lucrurile. Într-o ţară prăduită, supusă „democraţiei coloniale", ne mai sinchisim de premii literare? Şi vrem criterii ferme, transparenţă, demisii de onoare?

- Se dezbat în presa literară problemele pe care le au scriitorii, şi anume cele legate de modul în care îşi pot tipări cărţile, în care se acordă premiile, marile premii, în care sunt aleşi cei cărora li se traduce şi publică, în străinătate, opera, în care se acordă indemnizaţiile de merit etc.? Cum evaluezi atitudinea sau lipsa de atitudine a scriitorilor faţă de propriile lor probleme?

- Fiecare se descurcă pe cont propriu, solidaritatea de breaslă s-a evaporat; dar funcţionează eficient *găştile cimentate*.

- Ai sentimentul că cei care decid premiile, traducerea cărţilor, indemnizaţiile de merit, excursiile etc. îi favorizează pe unii şi îi defavorizează pe alţii?

- Categoric. Oricum, trebuie să recunosc că nimeni nu (mai) poate ţine sub control (axiologic) diluviul editorial.

- Cum vezi recentul scandal iscat de poezia porno a Medeei Iancu, premiată de Editura Cartea Românească la Gala Premiilor Eminescu, de la Botoşani?

- Asta pare a fi reţeta „succesului" într-o lume gălăgioasă şi confuză. „Celebră" peste noapte, feminista noastră, poetă şi regizor, crede că *pornolirismul* îi serveşte cauza. Un jalnic „poem-manifest", salutat de Călin Vlasie, grăbit să acuze publicul botoşănean, conservator, obişnuit cu poezia „moale". Nu cumva dl Vlasie, cu ceva ani în urmă, îl numea pe Eminescu „idiotul naţional"? L-am văzut pe Răzvan Voncu, în vecinătatea poetei, vizibil jenat. Iar Ionuţ Caragea a cerut poliţiei să amendeze infractorii, ceea ce, aflăm, chiar s-a întâmplat...

Dar să privim lucrurile mai larg, dincolo de „evenimentele" botoşănene. Fenomen în desfăşurare şi chiar în dezbinare, ispitit de prezenteism ca radicală asumare a realului, *douămiismul*, prin ipostazele sale (fracturism, minimalism, utilitarism, decepţionism, neoexpresionism etc.), cultivă imaginarul patologic-egocentrist. Departe de a fi clasat, subiectul a iscat, se ştie, reacţii în conflict; pentru Bianca Burţa-Cernat, generaţia 2000 e incertă, pentru alţii (Felix Nicolau, de pildă), e o generaţie deja depăşită, un pluton trecut în rezervă. Ca fenomen preponderent poetic, douămiismul (milenarismul), placat pe o realitate „în fierbere" (viaţă literară „coralieră", narcisism de grup, personalism exacerbat, puzderia revistelor, înmulţirea premiilor, traficul de reciprocităţi, schimbarea codului ideologic şi, nu în ultimul rând, criza instanţelor de consacrare), merită, negreşit, a fi urmărit.

- Acum câtva timp, un cunoscut şi foarte activ poet optzecist ironiza un alt poet pentru faptul că acesta „nu a prins trenul optzecist", ca şi cum trenul poetic optzecist ar fi chiar trenul poeziei, unicul tren al ei. Ce spui, Adrian Dinu Rachieru, trebuie să fii musai optzecist ca să fii poet? Whitman, Esenin, Omar Khayyam, Trakl, Ecclesiastul, Arghezi, Bacovia, Eminescu, Blaga, Sorescu nu au prins, vai de ei!, trenul poeziei optzeciste. Ce ne facem, îi scoatem din literatură?

- Să fim serioşi! Chiar îţi închipui că sub invazia postismelor punem la cântar „gramajul postmodernist" al poeţilor, cum nota acid Gh. Grigurcu? Hai să cercetăm peisajul. Noile promoţii / generaţii literare evoluează în alt context, tributar consumerismului, şi e discutabilă aserţiunea că ar „funcţiona" ca veritabile comunităţi. Avem apoi mari rezerve în folosirea inflaţionară, să recunoaştem, a conceptului de *generaţie*. El are, negreşit, acoperire biologică, şi mai puţin estetică, este mai degrabă o „asociere naturală" (cum ar fi spus Sainte-Beuve), încât termenul de *echipă*, ocupând, într-un anumit segment temporal, scena literară, ni se pare convenabil; el ar agrega pe toţi cei ce convieţuiesc într-un acelaşi topos istoric şi întreţin relaţii sincronice – considera şi R. Escarpit. Vocaţia pentru viaţa literară (interesând psihosociologia, aptă de a explora climatul) nu poate trece înaintea literaturii. *Generaţia* rămâne un *concept tactic*, culturologic, sacrificând axiologicul în favoarea sociologicului.

Dar nici ideea de a transforma cultura într-o problemă generaţională, deşi frecventată cu insistenţă, nu se validează esteticeşte. După cum ipoteza unor generaţii compacte rămâne o iluzie, chiar dacă aliniată (la start) *Zeitgeist*-ului unei epoci. Încât conceptul de generaţie, supralicitat şi devalorizat, reluat obsesiv-ciclic, e departe de a fi şi operaţional. Necesar însă, ca fenomen repetabil, fără a fi şi durabil. Generaţiile mor tinere, adunând sub aceeaşi umbrelă nume care invocă drept argument sincronizarea relativă a debuturilor şi liantul unor iniţiative comune. *Ideologia de generaţie este una de formaţie*, avansând un program (cazul optzeciştilor textualişti), cu o despărţire inevitabilă apoi.

O hartă credibilă a optzecismului indică, fără tăgadă, existenţa unui *policentrism liric*, dinamitând teza unui fenomen monolitic, standardizat. Chiar N. Manolescu, schiţând – într-un editorial – „portretul generaţiei la maturitate", recunoştea că poezia optzecistă „n-a avut niciodată un profil unic". Ea, *neridată* (după unii), *neîmplinită* (după alţii), doar „părea unitară", tematic ori stilistic; încât, scanând peisajul liric, izbitoare rămâne modificarea de paradigmă, impunând un alt tip de sensibilitate, neîncorsetată într-o formulă poetică unitară.

Bineînţeles, apartenenţa la optzecism, clamată zgomotos, nu asigură şi suportul valoric. Ca generaţie

genofagă, vădind vociferanţă şi râvnind vizibilitatea, ea prezintă, la o cercetare retrospectivă, dincolo de *strategia de grup*, câteva caracteristici, îndatorate contextului socio-politic: s-a ivit prin „viaţa de cenaclu", aproape în semi-clandestinitate, şi a ţâşnit, cu excepţia câtorva debuturi individuale, prin volume colective (literatura „cooperativizată"); s-a „rătăcit" în textualism, dar a fost sprijinită de critici importanţi, asigurând mentoratul; a suportat valuri de reproşuri şi obstrucţii editoriale, inclusiv blocarea primirilor în Uniunea Scriitorilor. În timp, pulverizarea nucleului textualist (grupul central, vectorizant, cu o poetică „clasicizată", pre-scriind *orientarea-standard*) a favorizat apariţia fracţiunilor optzeciste, implicit afirmarea diferenţei şi recuperarea, la cote inflaţionare, a „întârziaţilor". Încât, optzecismul, prin actorii săi, s-a manifestat, observa Mircea Cărtărescu, un exeget al fenomenului, ca generaţie biologică *naţională*.

Se ştie, s-a constatat (demultişor) că orice generaţie are un „interes dominant" (cf. M. Vulcănescu). Olimpianul T. Vianu îşi încheia eseul *Generaţie şi creaţie* (din volumul cu acelaşi titlu, ivit la Editura *Universala* Alcalay & Co., BPT, nr. 1441-1442) cu o frază mereu valabilă: „zelul excesiv al unei generaţii pare să uite că lumea are un trecut şi un viitor". Dincolo de strategii, de interesul de a accede „la putere" şi de a deveni vizibilă, orice generaţie poartă amprenta timpului şi a epocii, este *o sinteză socio-temporală* (cum scria acelaşi T. Vianu). Dar generaţia este un termen-umbrelă, fără semnificaţie axiologică, un criteriu necesar, vulnerabil, manevrat abuziv. În plus, generaţiile s-au înmulţit inflaţionar, contabilii literari vorbesc chiar de serii decenale (o aberaţie!). Urmărind teme comune, o *generaţie de creaţie* ar trebui să râvnească tocmai diferenţierea (în interiorul ei). Evident, un liant există, dar solidaritatea (presupusă ori reală) se va sparge, fatalmente.

Azi, optzecismul (căruia i s-a cântat prohodul) pare resuscitat; nu doar că a eclozat fertil, dar începe să dea la iveală şi cărţi importante. Trist e că *era digitală* a distrus solidaritatea de altădată. Reîntâlnindu-se, depănând amintiri despre *acele vremuri*, foştii optzecişti – povestea tot Mircea Cărtărescu – se comportă „ca nişte soldaţi bătrâni". Viteza şi cinismul acestor ani torpilează, regretabil, astfel de emoţii. În plus, intervine sever ierarhizarea / devalorizarea, chiar dacă mulţi congeneri practică o profitabilă *laudatio în oglindă* (cf. V. Diaconu). Cu relief (axiologic) în prefacere, dovedind, zicea Adrian Alui Gheorghe, o „tihnă zumzăitoare" sau, dimpotrivă, lipsită, sub semnul eşecului, de „muniţie", generaţia (risipită, ratată etc., după unii) întreţine controverse. Ea a ignorat „marile adevăruri ale fiinţei" (cf. E. Negrici) şi a produs texte „inactive" estetic (cf. Alex. Ştefănescu). Într-un câmp cultural tensionat, sub bruiaj ideologic, postmodernismul nostru (genuin, ezitant, „pâslos", nota Paul Cornea) a propus o formulă abuzată, istoricizată, aproape abandonată. Avem în vedere, desigur, *lunedismul* (mixând influenţele anglo-saxone şi filonul muntenesc), poetica fotografică şi osârdia textualizării în gol. Pe de altă parte, suntem martorii unor „recuperări sentimentale". Sunt binevenite unele reeditări, aducând în atenţie titluri de altădată, cu ecou, uitate sau necunoscute acum.

- Te rog să încerci o aproximare sau o definiţie a poeziei, în general, sau cel puţin să enumeri câteva dintre constantele sau trăsăturile ei definitorii. Fireşte, mă refer la poezie, iar nu la o poezie generaţionistă sau alta.

- Ca să preiau o afirmaţie veche, poezia începe acolo unde se sfârşeşte, rezonând în noi. Deci nu de o definiţie va fi vorba (nici nu m-aş încumeta), ci de o trăire a ei, fie şi sperând, după vorba călinesciană, să prindem „sensul lumii". Fiindcă poetul este „delegatul veşnic al sufletului", constatase *divinul critic*. În învălmăşeala de la noi (deh, suntem o cultură poetocentrică...), e cam greu să dibui Poezia, deşi marea Poezie e imediat recognoscibilă. Se scrie mult, nivelul mediu a crescut, marii poeţi întârzie. Nichita ne avertizase: „slujirea Poeziei este durere".

Să ne amintim că, în anii '60, reînnoirea poeziei îmbrăţişa retorica magnificării şi asigura o primire / prezenţă sărbătorească noilor veniţi. Ceea ce nu se va întâmpla în ultimul deceniu ceauşist, când realismul minor al optzeciştilor, evoluând în decor postmodern, va cultiva programatic ironia, parodia, autoreferenţialitatea, intertextualitatea etc., descoperind textul ca experiment ontologic. Dar şi aureola grupului. Dincolo, însă, de narcisismul de grup, „educaţia optzecistă" (cf. N. Leahu), întreţinând previzibile bătălii pe frontul generaţionist, a impus alte mijloace de textualizare a realului, obligând instanţa lectorială la un profitabil parteneriat. A practica *scriitura* devenise chiar o metodă / modă poetică, pliindu-se noii receptivităţi. Jocul textual – ca marcă distinctivă – nu inovează, ci rescrie, iar criza comunicării devine „singurul conţinut de comunicat", făcând loc căutărilor şi frământărilor celor înrolaţi în falanga optzecistă.

- Eşti mulţumit de starea/calitatea poeziei contemporane româneşti? Enumeră, te rog, primii zece poeţi români, fie ei contemporani sau nu, pe care i-ai „planta" în antologia ta de poezie sau în dicţionarul scriitorilor, ori în istoria literară la care lucrezi de atâţia ani. Ce poeţi ţi se par supraevaluaţi de către critica literară? Dar nedreptăţiţi, deci subevaluaţi?

- O precizare. Eu lucrez la *o Istorie politică* din care, deocamdată, au apărut două volume din *Romanul politic şi pactul ficţional* (la *Junimea*), *Generaţia orfelină* consacrată „generaţiei Labiş" (premiată de Academia Română) şi *Literatură şi ideologie*, anunţând premisele proiectului. Dar am oarece habar şi de / despre poezie, ţinând de ani buni o rubrică în *Convorbiri literare*.

Evident, *starea* poeziei contemporane e nemulţumitoare. Vorbesc despre cei care bat la porţile gloriei. Fiind în Juriul festivalului sucevean „N. Labiş", festival cu roadă bogată, oferind – în tabloul poeziei optzeciste – nume importante, constat un declin izbitor. Utimele ediţii n-au mai impus un poet de anvergură. Încât, dacă îmi ceri un clasament cu „primii zece", nu cred că s-ar strecura pe-acolo vreun contemporan. Mă inviţi să cobor, imprudent, în „haosul fierbinte al momentului", cum ar zice un critic. N-o voi face, îmi displac clasamentele (vai, relative!). Sunt atâtea ierarhii asaltate şi contestate, atâtea vanităţi rănite şi clocotitoare patimi revanşarde. Avem

de-a face cu o faună iritabilă, supărăcioasă, încât te rog să abandonăm ideea.

- Dar e nevoie de o Istorie politică?

- Despre necesitatea unei Istorii politice a literaturii noastre postbelice se discută abundent. Doar că proiectul (anunţat, revendicat, amânat, suspendat etc.) întârzie ca împlinire, în pofida unor tentative care, pe baza reinterpretărilor, ar urma să fisureze „monopolul estetic" şi să înlăture stratul minciunilor sedimentate. Adevărul e că tectonica literară nu poate fi cercetată fără a consulta agenda politică a epocii; schimbările de regim, se ştie, bulversează scara valorilor. Cum în comunism, protejând literatura de agresiunea ideologicului, esteticul a fost fetişizat sub stindardul zgomotos clamat al autonomiei, estetismul a fost, pentru critica / criticii vremii, *o atitudine parapolitică*, opina Adrian Marino. O ripostă izolaţionistă la politic, altfel spus, încurajând o lectură strict estetică, neîndestulătoare acum. Încât, pe bună dreptate, recunoscând „insuficienţa esteticului", Bogdan Creţu observa că se impune *un nou cod de lectură*, vizând recuperarea ideologicului. Fireşte, fără a deprecia, în acord cu noua sensibilitate receptivă, disocierea valorilor pe fundament estetic.

- Ce părere ai despre scriitorii care au dat în judecată USR și care se judecă, încă, cu ea? Este îndreptățită revolta lor? Te deranjează demersurile lor?

- Mă deranjează scandalul iscat. Fiind un ins nebelicos, aş fi preferat ca taberele să se aşeze la masa dialogului. Din acest război, cu grave avarii imagologice, nimeni nu are de câştigat.

- Cum vezi noile declarații ale lui L.I. Stoiciu din *România literară*, *Argeş* și *Cafeneaua literară* despre excelenţa conducerii USR și a vieții noastre literare, după ce ani de-a rândul a blamat conducerea Uniunii pe site-ul său, în presa literară și în jurnalul numit *Cartea zădărniciei*?

- Văd că LIS, *poetul-cameleon*, cum îi zici, a devenit ţinta preferată. Dar mai sunt şi alţii, lista e bogată. Cazul directorului de imagine al USR nu-ţi spune nimic? Sunt penibile demisii morale, mascând interese precise într-o lume tranzacţională. Intrat în cursa nominalizărilor, poetul-diarist invocat speră (bănuiesc) că juraţii se vor îndupleca într-o zi. Dacă vor primi comanda...

- Există vreun scriitor căruia ai vrea să îi mulţumeşti pentru traseul tău literar sau numai pentru un anumit sprijin?

- M-am ciocnit de mari adversităţi (benefice, altminteri), încât traseul mi l-am construit singur. De regulă, evit pe cei cu funcţii sau devin un apropiat de-ai lor *după*, când îşi ling rănile de foşti. Totuşi, nişte scriitori au încercat să mă ajute. Profesorul M. Iordache şi poetul Marcel Mureşeanu m-au vrut la Suceava, revenind, astfel, la matcă. Proiectul a eşuat, chit că vreo lună, preluând revista *Bucovina literară*, m-am agitat pe-acolo, sufocat de rivalităţi provinciale. L-am sprijinit pe Anghel Dumbrăveanu când, după debarcare, mazilit de „orizontiști", a pus pe șine revista *Meridianul Timişoara*; iar poetul-punte, aducând atâtea premii pentru timişoreni, a pus o vorbă (bună) pentru a prelua şefia Inspectoratului pentru Cultură. Unde, încercând să fiu echidistant, i-am supărat pe toţi (erau convulsionaţii ani '93-'94), rezistând doar 13 luni! Aşa că, retras din viesparul scriitoricesc, îmbătrânind, îmi văd de treabă, testând zilnic zădărnicia.

- Câte cărți ți-a publicat USR înainte și după Revoluție? Ce fel de scriitori publică gratuit la Editura Cartea Românească?

- Nici una. Am depus, în 1990, un manuscris care a zăcut vreo cinci ani (fără a fi citit). Era o carte despre Sorin Titel, pe care am publicat-o, până la urmă, la Reşiţa, prin bunăvoinţa lui Gheorghe Jurma (*Scriitorul şi umbra*). O altă tentativă, recunosc, n-am mai făcut. Şi, pentru a-ţi satisface curiozitatea, presupun că doar cei foarte buni au acces acolo. Dar dacă cercetăm recolta editorială, ipoteza se cam clatină...

- Ce mai reprezintă scriitorul *azi*?

- Să nu ne îmbătăm cu apă rece. În peisajul mediatic de azi, năucitor prin ofertă, scriitorii acuză un teribil deficit de audienţă şi autoritate. Economia de piaţă le rezervă un rol de figuranţi. Şi atunci, pentru a se afirma, beneficiază de ceea ce psihosociologii au numit *iradierea prestigiului*, dându-şi cu părerea în varii chestiuni; având acces la media, devin „vizibili" într-o Românie vorbăreaţă. În absenţa *vizibilităţii mediatice*, e greu să rezişti şi chiar să exişti. A fi văzut „pe sticlă" este obsesia zilelor noastre şi, până la urmă, exerciţiul cu pricina pare a funcţiona ca omologare valorică. Trăitorul în / din Provincie este net dezavantajat la acest capitol, esenţial. *Elitele mediatice* (câteodată frauduloase, hrăpăreţe, infidele) fac legea, şi e la îndemână constatarea că ele nu se suprapun fenomenului elitar, ci se autopropun. Am supărat pe cineva?

- Ce loc crezi că ocupi acum în literatura română? Crezi că peste 50 de ani vei mai însemna ceva pentru literatura noastră?

- Nu prea cred. Oricum, subiectul nu mă frământă, invidia (o boală profesională, nu?) m-a ocolit. Iar viitorul (imprevizibil) nu poate fi „aranjat".

- Ce poeţi români contemporani îţi închipui că vor fi viabili literar la 30 de ani de la moartea lor?

- Habar n-am. Revoluția digitală și ce-o mai veni după noi ne aruncă într-o veselă și iresponsabilă confuzie. *Rețeaua* pulverizează ierarhia / ierarhiile, fragmentarizarea amenință coerența întregului (ordinea „cosmosului literar"). Vreau să cred că, totuși, vom rezista, *nume-reper* vor circula local, fără a conta însă într-o lume globalizată. Iar scrisul rămâne, într-o lume nesigură, în derută axiologică, colacul nostru de salvare. Dă-mi voie, rogu-te, să-l citez, în încheiere, pe Liviu Ioan Stoiciu, cel care se consideră un *outsider*, întocmind, cu orice prilej, „lista ratărilor": scrisul, în dura cursă a profesionalizării, *e o probă de curaj existențial*!

A fi, a exista prin poezie

Ludică şi gravă, descriptivă şi interogativă, poezia este pentru Leo Butnaru un mod de existenţă, felul său de a supravieţui, de a trece dincolo de fizica realului, pentru a-i descoperi metafizica, respiraţia eternă.

Noul volum, *Surfing în Galileea* (Leo Butnaru, *Surfing în Galileea*, Editura Alfa, Iași, 2017., cuprinzând poeme scrise de-a lungul anilor 2014-2016), are propria arhitectură, răsfrângând intenţia constructivă a poetului şi nevoia unor simetrii care să creeze armonia, pandantul necesar al frumuseţii.

Semnificativă pentru acest volum, poezia omonimă *Surfing în Galileea* revelează un mod original de a integra mitul, de a racorda sensibilitatea umană, dincolo de istorie, la eternitatea arhetipului. Sensibilitatea umană este aceeaşi, actorii din scenă trag după ei mari umbre mitice, doar obiectele se schimbă, sensurile rămân aceleaşi, revelându-se fiecăruia. Placa de surfing este, de fapt, prin rol şi semnificaţie, „aurita tipsie" pe care continuăm să sacrificăm sacrul, dând întâietate profanului, făcând triumfătoare teologia morţii lui Dumnezeu. Singură arta, prin creatorul său, rămâne să dea seamă: „Nu de pe ţărmul de mare (...)// ci de pe malul Ghenezaretului, Lacul Galileei", acolo de unde preia perspectiva unică a Sfântului Ioan Botezătorul aşteptând, în eternitate, să fie sacrificat.

De această atingere a degradării nu scapă nici poeţii. De Ziua Internaţională a Poeziei, care ar putea fi la fel de bine, persiflează Leo Butnaru, din perspectiva unui *avocat al diavolului*, Poezia Internaţională a Zilei, poeţii sunt portretizaţi ilar – „troglodiţii de lux ai creaţiei divine", „ornitologi de cuvinte aripate/ inelate", răsfrângere a modului în care-i percepe contemporaneitatea. Este percepţia *omului nou*, produsul lumii desacralizate, pe care Leo Butnaru îl vede într-o posibilă nouă apocalipsă ce s-ar putea dezlănţui în două moduri, ambele implicând profanul la toate nivelurile – individual şi cosmic. Din marea secetă ce-ar urma, „izvoarele ar putea năboi din nou/ încât vor creşte pruncii salvaţi/ va creşte/ (vă rog nu ironizaţi, nu ideologizaţi!)/ omul nou". Apocalipsa s-a încheiat, omul nou există!

Punct de sprijin, alegorie a creaţiei, ascunde în fânul virtualităţilor acul ironiei: „în prozodie/ nu evita semnele de punctuaţie –/ cine ştie dacă printre ele/ nu se află chiar punctul de sprijin/ cu care/ în lipsa lui Arhimede/ tu ai putea mişca poezia din loc".

În deschidere, Leo Butnaru meditează asupra poeziei, iar în final, asupra efortului creator. Printr-o *Remarcă la întregul poem*, el disjunge între eul empiric şi eul creator. Creaţia reţine fiinţa eternă a omului, *autorul* real este o întâmplare a unui destin jucăuş: „Orice asemănare a autorului acestui poem/ cu autorul lui real e pur întâmplătoare". În *Coautori*, însă, apare motivul lui Pygmalion. Creaţia se desprinde, se revoltă, se împotriveşte creatorului: „unele personaje de roman nu mai ascultă de autor (...)/ şi unele poeme o iau razna...", instigate de muza neascultătoare. Coborând pe „fusceii versurilor", ambiţios şi „uşor avangardist", „uşor boem", cu „mintea înflăcărată" de „mintea rece", el, creatorul, înţelege consubstanţialitatea creaţiei: „iată-mă în final ajuns coautor/ chiar cu acest poem/ pe care îl creez/ care mă creează..."

Poezia este o imagine a frumuseţii: *Afrodita-Poezia*, într-o echivalenţă cu eternele imuabile platoniciene, acelea pe care spiritul le uită, dar le regăseşte printr-un efort de anamneză. Metafora revelează tainica înfrăţire a poetului cu cuvântul ziditor, prin care repetă creaţia, propria poezie nefiind decât o reflectare a creaţiei lui Dumnezeu, într-o reluare însingurată: „Apoi, ajuns iar în singurătate/ parcă aştepţi, parcă jinduieşti, parcă îţi pare rău/ într-o iarnă albă din care se-ntrupează Poezia ca/ din spuma laptelui pus la foc de Dumnezeu".

Autoportretul lucid pe care şi-l face în *(Auto)portret schiţat împreună cu Fănuş Neagu, Adi Cusin şi Arcadie Suceveanu*, regăsit şi în *Prin propria fire*, nu contrazice ideea din final, deşi în poezie este admisă orice abatere de la logică, logica poeziei fiind, cum se ştie, nelogică la modul sublim! El, Leo Butnaru, „spirit dezinhibat/ ludic", se vede în reprezentările altora şi în răsfrângerile proprii, portretul rezultând dintr-o profundă cunoaştere de sine, ca şi din conştientizarea adevărului din reprezentările celorlalţi: „Fănuş Neagu îl vedea drept diavol cu barbă/ scăpărând din copite de sidef la mijloc de rău şi bine/ într-o lume din scoarţă de măr domnesc/ plutind pe creasta valurilor ce le înalţă Prutul şi că/ se vrea gladiator de destine/ dar nu ştie să şi-l păzească pe al său...", reprezentare acceptată de poet, întrucât nu suntem doar ceea ce credem că suntem, ci şi suma părerilor celorlalţi. A fi - a părea, disjuncţie operată cândva de Socrate, se înlănţuie într-o imagine caleidoscopică pentru a surprinde imponderabilele fiinţei, fanicul şi cripticul, văzutele şi nevăzutele, înţelesurile şi neînţelesurile. Din acest portret nu lipseşte nota ludică, de autoironie obligatorie unui spirit inteligent, necesară autenticităţii derivate din obiectivarea eului: „A fost declarat intergeneraţionist/ între generaţii ce au respirat şi respiră a secol XX/ şi secol XXI/ Urbanizat sută la sută// Modern sau poate hiper-modern/ şi - uimitor! - chiar avangardist mereu uimit// Din ţărani". Sensul final al căutării este cunoaşterea de sine şi, mai ales, recunoaşterea: „...căutând omul/ adică pe tine/ adică chiar pe el căutându-se/ pe alter ego..."

După acest portret al lucidităţii, fasciculul liric este îndreptat spre poezie, pentru a releva modul în care poetul o reprezintă, acestea fiind modalităţile sale de înţelegere, de proiecţie, „una din modalităţile posibile de a compune acest

poem". Leo Butnaru este preocupat, deopotrivă, de facerea textului și de receptarea lui, reflexie a triadei creator-operă-receptor. Creatorul este un *poeta faber*, care include fantasmele în tehnica poetică, în nenumăratele posibilităţi de comutare şi permutare ale cuvintelor, luând în consideraţie latenţele, virtualităţile limbajului. De aceea, „poemul de faţă conţine mai multe poeme", sugestie a nivelurilor textului/lecturii: literal, alegoric, moral, anagogic, în receptare, fiecare cititor ajungând la nivelul lui, nivelul posibilităţilor de receptare/decriptare a mesajului/sensului. De aici, ideea că un text transmite mai mult decât intenţionează creatorul său, întrucât lectura este ea însăşi un act de creaţie prin care cititorul aduce în microcosmul său imaginarul creat, care este un alt microcosm. Aşadar, creaţia, creaţia de valori spirituale, este scopul existenţei înseşi, în dubla ei dimensiune, contingent şi transcendent.

Meditaţia asupra creaţiei este una din temele mari ale volumului, prelungind ideile din *Variante* („poezia mea/ proza mea – alte variante posibile/ ale vieţii mele/ deocamdată posibilă într-o singură variantă –/ aceasta"), *Câţiva paşi îndărăt* (ce relevă ideea că poetul este un înaintemergător devansându-şi timpul istoric, pentru a accede la timpul creaţiei sale: „Asta e:/ pentru a fi în rând cu lumea/ poetul trebuie să rupă câţiva paşi îndărăt..."), *Coautori*, *...să vă spun*, în *Autoportretele artistului la maturitate*, *Situaţie în rezervaţie*. Poezia, fiind „Utopia ce vă dă cea mai mare/ garanţie a realităţii", îşi creează propria lume, decupată în lumea cea aievea, ca *rezervaţie* pentru visători şi idealişti. Meditaţia asupra poeziei şi a condiţiei poetului, a posibilităţii de a supravieţui într-o lume desacralizată, în care frumosul este degradat şi decăzut în kitsch, are o amărăciune lucidă, acceptată ca atare: „...oricât de abstractă ar fi în zboru-i dezinvolt/ până la urmă Poezia va avea a cunoaşte/ şocul vulturului".

Leo Butnaru nu se pierde, însă, în stele, în nori şi ceruri nalte; coboară în cetate şi ia pulsul lumii. Lirismul se eliberează de aromele idealului, pentru a le adopta pe acelea reale, denotative, ale ironiei şi persiflării. *Teoria lui McLuhan* identifică una dintre problemele lumii de azi – globalizarea, teorie care „a trecut cu brio/ din coşul de gunoi al civilizaţiei/ în vitrina acesteia..." Ideea mahalalei istoriei coincide cu degradarea tuturor valorilor, uniformizarea fiind la acest nivel – „mahalaua României" şi alte mahalale: Turcia, Franţa, China etc.

Caricatura acestei lumi apare în *Odiseea. Finalul sec. XXI sau Karaoke de Itaca şi Dobrogea*, prin coborârea mitului în istorie, originală imagine a transcendentului care coboară: „Eu am pornit din Itaca/ însă unul din obraznicii peţitori ai Penelopei/ un oarecare McLuhan/ îmi spune/ că m-am întors în satul global..."

Lumea este privită de Leo Butnaru prin *ferestre* revelatorii, în desene corecte, la limita ironiei cu pamfletul, în *Prin fereastră* („Pentru Rusia/ Petru I a tăiat în zid/ fereastră spre Europa.// De atunci/ Rusia nu a mai găsit de cuviinţă/să-şi facă şi o uşă/ ca lumea..."), *Globalizare*, *Senzaţie sănătoasă într-o lume bolnavă*. Într-o lume ca aceasta, cea mai bună dintre lumile posibile, obiectiv vorbind şi la modul indiferenţei inconştiente, „poţi trăi liniştitoarea senzaţie de imensitate", cu condiţia să priveşti, ca la teatru, „cum timpul le vindecă pe toate..."

Leo Butnaru surprinde semnele timpului istoric în *Chişinău. Vedere din PMAN* (PMAN = Piaţa Marii Adunări Naţionale), de exemplu, pentru a le semnifica şi resemantiza. Perspectiva este ubicuă, eul preia şi privirea de sus a îngerilor: „(văzute de sus/ deschiderea/închiderea lor ar fi putut să le pară îngerilor/ o imensă coadă de păun în care/ predomină negrul)", şi pe cea de jos a manifestanţilor, atinşi de ploaia din plânsul cosmic, în „versurile lacrimogene" ale poetului. Aceste semne au *ceva metaforic*, surprinse în imagini standard pentru secolul XX – cartea, şi pentru secolul XXI – tableta.

Toate trec, singură Creaţia este nemuritoare, temă tratată postmodernist de poet. La Judecata de Apoi, „de-ai lui Gogol", personajele sale, aşadar, nu pot fi judecaţi, întrucât nu au murit...

Poetului îi place să se joace şi, când o face, desenează, *major*, tablouri suprarealiste în imagini sincretice/sinestezice. Pe un fundal abia schiţat („pe fundal de munte negru/ mestecenii"), în acompaniamentul muzicii eterne, „de pian suprareal", poetul simte „degetul lui Dumnezeu" cântând „clapa do major".

Dimensiunea ludică postmodernistă este prezentă şi în *Moş Harap-Alb*, *Vişin descreierat*, *Şeherezada şi Pliuşkin*, *Timeo Danaos*, cu ideea că trecutul cu mentalitatea lui trebuie corectat uneori: „Fereşte-te de greci/ chiar şi când îţi fac daruri./ Numai nu/ când îţi oferă/ Iliada şi Odiseea", *Viaţa paralelă a lui Ghilgameş*, *Mai spune s-aducă nisipul...*, *La «Uriaşa lui Baudelaire»*, *Partir c'est mourir un peu...*

Meditaţia asupra trecerii este altă dominantă tematică în *Rocada imposibilă*, *Nu ştie nimeni cum*, *Cele două drumuri*, *Tu şi viitorul*, *N-ai ce-i face: una filosofică*, *Ceas vechi*. Ca Lucian Blaga care *auzea* sicriul în trupul gorunului, Leo Butnaru *aude* „bătrânul ceas" care bate mereu o „vreme tânără", măsurând, „dinspre sud spre pretutindeni", destrămarea nisipului din clepsidră.

Când se raportează la un *dincolo*, toposul intersectează toate antinomiile, bine şi rău, plus şi minus, consoane şi vocale, semnificaţii şi limbaj, viaţă şi moarte, adică „acolo unde totul/ este absolut clar/ însă lipsit de sens/ deoarece sensul se află doar în bine/ sau rău/ în consoane şi vocale", un spaţiu al esenţelor, însă nu *dincolo de Dumnezeu*, viaţa neputând a se extinde „dincolo de Dumnezeu", şi nici creaţia. Acest dincolo nu este doar spaţial. Există şi un dincolo temporal, „dincolo de devreme şi târziu", întrucât „dincolo de bine şi de rău înseamnă/ dincolo de devreme şi târziu". Acest dincolo se poate extinde dincolo de viaţă, „cât mai departe de ceasul deşteptător".

Singura insulă de puritate rămâne copilăria, pe care Leo Butnaru o integrează dimensiunii eterne a sărbătorii fiinţei, pentru a întreţine speranţa şi credinţa: *Duminică. Les neiges d'antan*, *Către balama, către o poartă*, *De la marginea satului*, *Craiul nou, semiluna...* Pe poarta copilăriei, Leo Butnaru pătrunde în lumea lui de vis, şi de aici ne aduce în dar poezia sa. Să credem în frumuseţea, în sinceritatea ei şi să-l urmăm pe poet dincolo de această poartă fabuloasă... În lumea lui.

Ana DOBRE

26 mai 2018

Supliment îngrijit de Virgil DIACONU

ARTE POETICE

■ Nr. 52
■ Iunie 2018
Cafeneaua literară

Jean COHEN

Nivelul semantic*

Coordonarea

Odată cu coordonarea, vom aborda un aspect puţin studiat până acum, deși reprezintă unul din procedeele cele mai caracteristice, nu numai ale poeziei, ci şi ale romanului, şi chiar ale picturii şi filmului contemporan. Aceasta deoarece funcţia predicativă și determinarea sunt funcţii pur lingvistice, în timp ce coordonarea depășește cu mult sfera cuvântului. Într-adevăr, coordonarea înseamnă, în sensul cel mai larg, „a pune împreună”, ceea ce se poate realiza la fel de bine în afara, cât și în interiorul textului, de exemplu în succesiunea de imagini dintr-un film sau pe suprafaţa unui tablou. Sau chiar și în spaţiul real, iar întâlnirea imaginată de Lautréamont dintre umbrelă și mașina de cusut pe o masă de disecţie nu este altceva decât realizarea unei funcţii coordonatoare la nivel ontologic.

Cu toate acestea, nu vom consacra coordonării decât un studiu concis. El are efectiv raporturi strânse cu funcţia predicativă. Putem deci, *mutatis mutandis*, să aplicăm uneia tot ce am spus despre cealaltă și, pentru a evita orice repetiţie, vom analiza coordonarea doar în ce are ea specific.

De la început trebuie să subliniem ceva. Dacă cele două funcţii precedente se refereau la interiorul frazei, studiul coordonării ne va permite, dimpotrivă, să aruncăm o privire asupra acestei succesiuni coordonate de fraze, pe care o numim text.

În limbajul obişnuit, coordonarea se realizează sub două forme. Una este explicită și se face prin intermediul unei legături sintactice, care poate fi o conjuncţie (și, sau, dar etc.). Cealaltă este implicită și se realizează prin simpla juxtapunere. Astfel, putem spune deopotrivă: „Cerul este albastru și soarele strălucește” sau „Cerul este albastru. Soarele strălucește”, și se vede clar că a doua formă, din care lipsește conjuncţia, este totuși analogă semantic cu prima.

De fapt, juxtapunerea este cea care constituie modul cel mai obişnuit de coordonare. Prezenţa conjuncţiei „şi” la începutul fiecărei fraze ar îngreuna mult textul, iar cuvântul preferă să depindă de o simplă juxtapunere. Deci, dacă procedeul este obişnuit, nu poate fi considerat o figură/un aspect, și, în ciuda vechii retorici, care numea „disjuncţie” omisiunea conjuncţiei, noi considerăm juxtapunerea drept forma normală a coordonării. Este ceea ce face dl Antoine când definește textul ca pe „o imensă coordonare”, definiţie pe care o comentează puţin mai departe astfel: „Acolo unde se vorbește de discurs continuat, există neapărat urmare, înlănţuire, pe scurt, coordonarea frazelor”. Pe de altă parte, să observăm că, în majoritatea cazurilor, fraza următoare reia un cuvânt din fraza precedentă, fie direct, fie cu ajutorul unui pronume. Aici nu există o regulă, totuși, ci efectul constrângerilor semantice implicite.

Ca orice funcţie, și coordonarea se supune unor constrângeri gramaticale codificate. În linii mari, se poate spune că ea impune omogenitatea atât morfologică, cât și funcţională a termenilor coordonaţi. Coordonatele trebuie să facă parte mai întâi din aceeași categorie, cel puţin în franceza modernă. Saint-Simon putea să scrie „I-am cerut să vină și să-i spună”, ceea ce n-ar mai fi acceptat astăzi. Pe de altă parte, coordonatele trebuie să îndeplinească aceeași funcţie. Nu se poate spune: „El a suferit de gripă și săptămâna trecută”, cele două complemente neavând aceeași funcţie circumstanţială.

Din punct de vedere semantic, există reguli ale funcţiei de coordonare?

Să analizăm următoarele două formule:

Plouă, şi doi cu doi fac patru.

Paul este blond şi onest.

Din punct de vedere strict gramatical, aceste două formule sunt ireproșabile. Conjuncţia de coordonare leagă doi termeni omogeni din punct de vedere gramatical, două

propoziţii în primul caz, două adjective în al doilea. Şi totuşi, aceste formule, la fel ca şi cele pe care le citam în legătură cu funcţia predicativă, ne produc o impresie clară de incongruenţă. Fără îndoială, avem sentimentul unei îndepărtări/distanţări faţă de o regulă care nu este formulată, dar care există totuşi. Şi dovada o constituie faptul că acest tip de distanţare a primit o denumire. Numim efectiv dezlânare, prolixitate trecerea de la o idee la alta, care nu are nicio legătură cu prima. Or, este exact ceea ce fac formulele respective. Ele leagă idei, dar nu vedem raportul logic care le uneşte. Fără îndoială că este greu de precizat care trebuie să fie raportul logic care există între idei succesive. Şi totuşi, nu ezităm să respingem, etichetând drept prolix sau „incoerent" un text ale cărui părţi succesive ne par a fi incorecte din acest punct de vedere. În acest caz, cum se întâmplă deseori, avem sentimentul unei distanţări, fără a avea cunoştinţă de regula faţă de care s-a creat distanţa. Această regulă să încercăm să o stabilim aici, măcar în linii mari.

Dacă ne mulţumim cu o formulare generală, atunci putem stabili drept regulă că orice coordonare reclamă o anumită unitate de sens între termenii pe care îi coordonează. Avem aici, în fond, corelativul semantic al regulii gramaticale. Omogenităţii formale cerute de gramatică îi corespunde o omogenitate de sens cerută de logică. De altfel, cu această generalitate formulează regula un eminent gramatician: „...Nu există aici coordonare, decât cu condiţia ca expresiile care se succed în aceste fraze să formeze împreună un tot, o unitate de gândire". Este adevărat că această unitate de gândire poate fi unitatea, în întregime adăugată, a termenilor percepuţi simultan. Să nu ne gândim concomitent la starea vremii şi la teorema lui Pitagora.

Charles Bally a încercat totuşi să dea acestui principiu o formă mai precisă. Pentru el, „două fraze sunt coordonate atunci când a doua o are ca temă pe prima". Ceea ce o transformă pe a doua frază în predicatul psihologic al primeia. Bally dă acest exemplu: „E ger. Nu vom ieşi din casă", care echivalează în ochii lui cu aceasta: „E ger (şi, pentru că e ger, adaug): nu vom ieşi din casă". M. Antoine critică această abordare la nivel gramatical, dar notează: „Pe plan psihologic... nu există decât coordonări predicative".

Dacă ne este permis să ne exprimăm aici opinia, ni se pare că funcţia predicativă nu se realizeză de la un termen la altul, ci de la doi termeni la un subiect implicit. Astfel, în fraza: „Cerul este albastru, şi soarele străluceşte", pare greu să facem din a doua propoziţie predicatul primeia, fiind mai uşor, dimpotrivă, să facem din ambele predicatele unui subiect implicit: starea vremii. Să ne amintim că subiectul psihologic este o întrebare la care răspunde predicatul. La întrebarea: „Cum e vremea?", cele două propoziţii răspund logic. Fraza d-lui Jourdain: „Nicole, adu-mi papucii şi dă-mi scufia de noapte", coordonează două propoziţii a căror unitate tematică este evidentă.

Privită astfel, coordonarea nu mai este decât un aspect al funcţiei predicative, iar regulile valabile pentru una sunt valabile şi pentru celelalte. În consecinţă, coordonatele trebuie să aparţină aceleiaşi sfere a discursului. Trebuie să existe o idee care să poată constitui tema comună. În text, titlul îndeplineşte adesea această funcţie. El reprezintă, de fapt, subiectul sau tema generală ale cărei idei sunt predicate, totul ale cărui părţi sunt ele. Şi să observăm imediat că, dacă orice text în proză, ştiinţific sau literar primeşte neapărat un titlu, doar poemul îşi permite să se lipsească de el. Cu toate că suntem atunci obligaţi să-l desemnăm prin primele sale cuvinte. Aici nu este vorba nici de neglijenţă, nici de cochetărie. Dacă poemul renunţă la titlu, o face, după cum vom vedea, deoarece îi lipseşte această idee sintetică exprimată prin titlu.

Coerenţa gândirii o găsim, bineînţeles, în gândirea ştiinţifică, şi este inutil să cităm exemple. Fiecare propoziţie conduce în mod normal la următoarea, iar dacă trecerile lipsesc, aceasta se datorează faptului că ele sunt evidente şi că autorul presupune pe bună dreptate că cititorii săi sunt capabili să le restabilească. Nu acelaşi lucru se întâmplă în poezie, cel puţin în poezia modernă. Căci asupra acestui punct există o deosebire radicală între clasici şi moderni.

Poezia clasică, cel puţin la autorii pe care i-am studiat, rămâne în totalitate un model de discurs coerent. Coordonarea gramaticală leagă întotdeauna termenii omogeni din punct de vedere logic.

Toate exemplele de fraze coordonate pe care le-am consemnat sunt la fel de impecabile ca aceasta, prin care începe „Fedra", de Racine.

„Da, Teramen, aşa e, sunt gata de plecare,

Voi părăsi Trezema în graba cea mai mare" (trad. Tudor Măinescu).

„Plec... şi părăsesc", unitatea semantică a celor două verbe coordonate este perfectă.

Chiar în momentul când Fedra îşi mărturiseşte cu putere pasiunea, când, în consecinţă, emoţia care o însufleţeşte ar fi putut justifica dezordinea gândirii, cuvintele sale rămân remarcabil de coerente, şi pe baza acestei mărturisiri ne putem deda fără dificultate acestui exerciţiu drag vechii pedagogii, care consta în a face „planul" bucăţii literare, dând titluri părţilor sale succesive:

1. Întâlnirea cu Hipolit.
2. Apariţia pasiunii.
3. Lupta împotriva acestei iubiri.
4. Eşecul acestei lupte.

Deci, patru părţi care exprimă cele patru faze ale unei iubiri, care dă titlul general întregului text.

În „Fedra" există totuşi o excepţie. Ea este deosebit de interesant de studiat, deoarece oferă un exemplu de distanţare redusă chiar de către text. Trebuie să cităm un fragment întreg. Fedra o anunţă pe însoţitoarea sa despre intenţia ei de a se sinucide:

Eunona:
„Cum? Tot te mai încearcă aceste gânduri rele?
Poverile vieţii îţi par atât de grele,
Încât îţi cauţi moartea decât să le înduri?
Fedra:
O, zei! Aş vrea mai bine în umbră de păduri
Să urmăresc cu ochii pierzându-se în zare
Un car viteaz ce zboară pe câmpuri de-alergare.
Eunona:
Cum, doamnă?
Fedra:
Ce cuvinte nebune am rostit/
Cum m-am lăsat purtată de-un dor nesăbuit?"

(trad. Tudor Măinescu)

În prima replică, se pune întrebarea: care Fedră va stărui în planul său? Dar la această întrebare, Fedra nu răspunde. Ea s-a retras într-un vis interior. Replica nu se leagă de precedenta, coordonarea este ruptă, iar firul discursului este întrerupt. Aici apare deci incoerența. Totuși, continuarea textului marchează explicit distanțarea și realizează el însuși reducerea. Exclamația Eunonei: „Cum, doamnă?" exprimă surpriza legitimă a unui spirit obișnuit cu replici coerente. Iar răspunsul Fedrei, în care lipsa de logică este atât semnificat, cât și respins ca atare, reia firul normal al discursului prin integrarea distanței înseși în conținutul său: „Nebuna. Ce-am spus?" Observăm, distanța se micșorează îndată ce se produce. Dar păstrează totuși o anumită eficacitate. Imaginea carului alergând pe pistă ar fi mai puțin minunată, dacă n-ar fi țâșnit ca un meteor într-un univers al discursului care n-o aștepta.

Acestei imagini constituite din ruptura firului logic al gândirii, retorica, din câte știm, nu i-a dat un nume. Găsim la Fontanier, sub numele de „bruscare", o imagine definită ca „trecere bruscă, neprevăzută". Astfel definită, bruscarea pare să acopere distanțarea studiată aici. Fontanier dă totuși de exemplu faptul de a suprima trecerile uzuale, într-un dialog, prin formulele: „spuse el", „răspunse el". Observăm că e departe de realitate și nu vom reține această denumire. Vom numi „inconsecvență" tipul de distanțare care constă în a coordona două idei care aparent nu au nicio legătură logică între ele.

Începând cu romantismul, marea poezie a început să utilizeze inconsecvența ca procedeu sistematic. Valéry notase acest lucru: „Romantismul a decis abolirea sclaviei sinelui. Esența sa constă în suprimarea șirului ideilor". Dar continuitatea ideilor nu constituie sclavia sinelui, ea este supunere în fața Rațiunii universale. Pornind din momentul când ideile nu au continuitate, spiritul este considerat irațional, iar Lévy-Bruhl ne povestește că a fost orientat spre studiul gândirii primitive datorită lecturii unei vechi cărți chineze, din care nu înțelegea continuitatea ideilor. Rațiunea este în primul rând consecvență, și de aceea clasicii nu au îndrăznit niciodată să facă uz de inconsecvență. Romanticii avură această îndrăzneală: să rupă ordinea discursului. Totuși, au făcut-o în foarte mică măsură. Fără îndoială că lui Rimbaud, în *Iluminările* sale, trebuie să i se atribuie responsabilitatea saltului decisiv dincolo de granița care desparte rațiunea de nebunie. Aici el a fost primul care, după cum s-a spus, a vorbit „în limbajul modern al poeziei". Dar romantismul a fost cel care a făcut primul pas. Să recitim acest fragment din *Booz adormit*:

„În timp ce Booz picotea, Ruth, o moabită,
La picioarele lui se-așternuse, sânu-și dezgolind,
Un tainic gând așteptând
Să-l lumineze cu-o rază subită.

Booz nu știa că acolo o femeie era,
Iar Ruth nu știa ce voia Dumnezeu de la ea..."

Ne găsim aici în momentul crucial al povestirii: Ruth s-a culcat la picioarele lui Booz, uniunea miraculoasă urmează să aibă loc... Dar iată că brusc povestirea se întrerupe:

„Un dulce parfum venea din tufele de crini
Adierile nopții pluteau peste Galgala".

Aici, rațiunea discursivă are dreptul de a se întreba: Cum se înlănțuie ideile? Crinii miros frumos, și noaptea este liniștită. Dar care este legătura cu situația precedentă? Ce raport logic unește această descriere cu narațiunea? Care este rolul obiectelor în drama pe care o trăiesc oamenii? Din punct de vedere logic, descrierea obiectelor nu se integrează în povestirea dramei, decât dacă obiectele au un oarecare efect asupra sa. Nu vedem deloc aici ca parfumul crinilor sau liniștea nopții să fie cauză sau obstacol în calea întâmplărilor.

Poate că, legat de aceasta, să putem stabili un criteriu practic al inconsecvenței. În orice unitate funcțională, nu putem elimina sau deplasa un element fără a-i perturba funcționarea. La fel, vom spune că un element al mesajului este inconsecvent, dacă poate fi eliminat sau deplasat fără a rupe unitatea sau continuitatea intelectuală a mesajului. Este clar, în exemplul de mai sus, că cele două versuri descriptive pot fi eliminate sau deplasate fără ca înțelegerea povestirii să fie afectată câtuși de puțin. Dacă eliminăm tot fragmentul descriptiv intercalat aici, povestirea își reia cursul normal.

Să observăm că același procedeu reapare mai târziu, de data aceasta în interiorul aceluiași vers:

„Ruth medita, și Booz visa: iarba era neagră".

Două observații juxtapuse a căror unitate logică nu-i vedem sensul.

Imixtiunea neașteptată a naturii în drama umană este una din modalitățile cele mai obișnuite de a realiza inconsecvența. Observăm că ea constituie corespondentul coordonator al impertinenței. Am constatat că modalitatea cea mai frecventă de realizare a impertinenței constă în atribuirea de însușiri materiale unor ființe spirituale sau viceversa. În ambele sensuri, poezia amestecă oamenii și obiectele.

Ar fi ușor de dat mai multe exemple de acest tip de inconsecvență. Nu o vom face, pentru a nu ne repeta. Am vrea doar să notăm că, dacă romantismul l-a practicat sistematic, el nu l-a inventat totuși. Dovadă acest frumos poem arab din secolul al XIII-lea, pe care îl citează Brunschwig („Moștenirea cuvintelor, moștenirea ideilor"), și pe care nu rezistăm să nu-l reproducem aici:

„Mulțumește-te cu ce ai: un surâs ușor, câteva cuvinte, o privire. Nu trebuie să suspini după întreaga ființă. Bucură-te de parfumul ei minunat, uită-te la splendoarea frumuseții sale. Dar nu suspina după ea...

Sufletul omenesc nu este un obiect al dorinței. Apusul e calm, iar lumea e tăcută. Stinge-ți focul dorinței cu lacrimi".

Într-o succesiune rapidă de imagini, poemul exprimă o filosofie a renunțării. Nu putem poseda ființa, ci doar aparența sa. Fraza: „Apusul e calm, iar lumea e tăcută" este străină de text. De ce această bruscă descriere a peisajului? Invazie nemotivată, încă o dată, a lumii lucrurilor în universul oamenilor. Și totuși, în momentul când intervine această frază parazitară, poemul atinge punctul culminant. Dacă o eliminăm, conținutul nu-și pierde nimic din substanța sa, dar poezia își pierde mare parte din forța sa.

Fie-ne permisă aici o paranteză. Procedeul a fost utilizat în toate timpurile și a fost prezent în toate artele.

Inventat de poezie, el a fost recent reluat de roman şi cinema, atât de sistematic, încât este aproape gata să-şi epuizeze efectul. Invenţia este ameninţată de uz. Foarte numeroase sunt filmele în care vedem, de exemplu, camera desprinzându-se brusc de acţiune şi oameni, pentru a se fixa o clipă pe un copac, o casă, un colţ de cer. Tehnica „timpilor morţi”, care nu face decât să reia un vechi procedeu poetic. Îndrăznim să extindem comparaţia şi în muzică. Muzica clasică rezolvă disonanţele, muzica contemporană nu mai face acest lucru. De altfel, nu este singurul caz de acest gen, iar o stilistică comparată a diferitelor arte ar descoperi uşor ceea ce datorează toate poeziei. Dar să închidem această paranteză care ar duce la această mare problemă pe care dl Sounau a numit-o „corespondenţa artelor” şi pe care n-o putem aborda aici.

Inconsecvenţa nu constă întotdeauna în interferenţa fiinţelor şi lucrurilor. Aceasta este modalitatea cea mai obişnuită de a ilustra procedeul. Dar mai există destule altele. Iată un exemplu:

„Cunosc un cânt pe care-aş da zorit
Tot Rossini, tot Mozart şi tot Weber
Căci are-un vechi şi galeş şi funebru
Un farmec pentru mine, negrăit
Şi sufletu-mi întinereşte iar
Când îl ascult, cu ani vreo două sute,
Şi parcă văd colinele pierdute
Sub Ludovic, în al chindiei jar”.

(Gérard de Nerval, trad. George Pruteanu)

Ultimul vers este punctul culminant al celor două strofe, iar fraza care îl conţine este explicit coordonată de precedenta. Ea anunţă viziunea evocată de această muzică, preferata tuturor, întrucât doar ea are puterea de a o evoca. Or, tocmai această viziune nu corespunde la ceea ce ne-am fi aşteptat de la ea. Citind: „Sub Ludovic al XIII-lea”, ne pregătim pentru evocarea a ceva ce ţinea anume de epoca respectivă sau, în orice caz, de un trecut îndepărtat, depăşit, după care sufletul poate să tânjească legitim. Dar viziunea este a unei „coline pierdute (...) în al chindiei jar”, adică este vorba despre ceva etern, nu are nimic specific epocii lui Ludovic al XIII-lea, nimic istoric. Şi care nu mai este minunat, extraordinar, după cum lasă contextul să prefigureze. Acea „colină pierdută” este lucrul cel mai umil din lume, care nu justifică sacrificarea întregii muzici pentru o arie capabilă să îi reînvie amintirea.

Trebuie să acordăm un loc special şi coordonării semantizate. Ştim că, exceptându-le pe „şi” şi „nici”, care exprimă coordonarea pură, toate conjuncţiile păstrează o valoare semantică foarte clară. „Dar”, de exemplu, exprimă opoziţia. Din acel moment, distanţa nu mai poate consta doar în simpla eterogenitate a coordonatelor, ci în faptul că nu se opun. Lui André Breton îi plăcea în mod deosebit acest vers de Rimbaud: „Dar salubru e vântul”. Să-l reaşezăm în context:

„Totul curge cu revoltătoare taine
Şi-i străvechi pământul
Turnuri bântuite, parcuri mari, de spaimă
Dar salubru-i vântul.”

Salubritatea vântului nu se opune, cel puţin la prima vedere, aspectelor precedente. Exclamaţie neaşteptată, deci, dar care, chiar prin aceasta, conferă o putere sporită salubrităţii vântului.

Inconsecvenţa nu se observă în poezie doar între propoziţii. O găsim, deşi mai rar, şi în interiorul propoziţiei.

Aceeaşi lege conduce coordonarea între propoziţii şi coordonarea între termeni. Astfel, formula „Paul e blond şi înalt” este logică, în timp ce „Paul e blond şi onest” pare incongruentă. Aceasta deoarece, în prima formulare, cele două predicate se raportează la acelaşi subiect real, care este aspectul fizic al lui Paul, pe când în a doua, unul se aplică la aspectul fizic, iar celălalt, la aspectul moral al lui Paul.

Acest tip de inconsecvenţă îl observăm în acest vers din *Booz adormit*:

„Înveşmântat în probitate pură şi în alb”.

Aici, ca şi în alte cazuri, inconsecvenţa apare clar dacă traducem acest vers în proză. Orice cititor ar fi surprins să găsească într-un text în proză obişnuită o formulare precum:

„El era onest şi înveşmântat în in alb.”

Regăsim acelaşi amestec nepotrivit de fizic şi spiritual în această serie de enumerări:

„Iată fructe, flori, frunze şi ramuri
Şi apoi iată-mi inima care nu bate decât pentru tine.”
(Verlaine)

Şi să citim, în sfârşit, deşi este vorba de poezia străină, acest frumos exemplu din Garcia Lorca:

Sucia de besos y arena
(Năclăit de săruturi şi de nisip),

unde conjuncţia leagă din nou umanul de non-uman.

Aceste exemple apropie inconsecvenţa de impertinenţă; în ambele cazuri, distanţa se produce prin non-apartenenţa termenilor la acelaşi univers al discursului. Dar pot exista cazuri în care inconsecvenţa se apropie de redundanţă. Aşa sunt frazele în care se coordonează termenii în care unul îl implică pe altul, de exemplu genul şi specia, sau totul şi partea. Nu putem spune: „Europa şi Franţa” sau „Animalul şi câinele”. Poetul nu se teme totuşi de acest gen de formule. De exemplu:

Culoarea coralului şi a obrajilor tăi
Unesc carul nopţii şi mutele-i osii.
(Vigny)

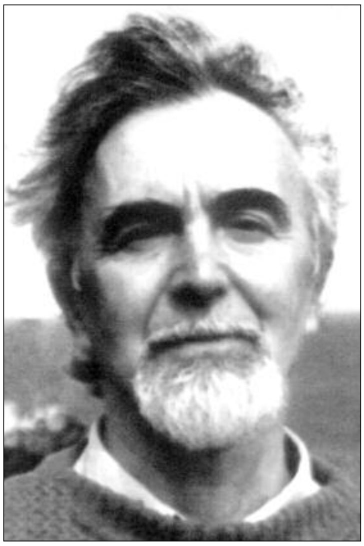
Reductibilitatea distanţei coordonatoare este, bineînţeles, înscrisă în distanţa însăşi. Între termenii eterogeni, trebuie descoperită omogenitatea. Ceea ce se va realiza prin intermediul metaforelor, exact ca în cazul funcţiei predicative. O schimbare de sens care afectează unul dintre coordonate va readuce secvenţa la norma sa.

(Continuare în nr. următor)

Traducere din limba franceză de
Liana ALECU

* Prezentul text reprezintă capitolul V din lucrarea lui Jean Cohen, *Structura limbajului poetic*

ION LAZU

iunie

început de iunie sfîrşit de zi
după ploaie soarele mai scapă
printre nori un mănunchi de raze
bălaie
una dintre ele se anină de antena blocului
din subtila atingere ţîşnesc în văzduh
triluri de mierlă, miraculoase -
în timp ce pe cablu în jos
se scurg înjurături, ricanări
împuşcături, horcăieli, slin -
hidoasa lume tv.

Ce i-ar fi Bărbosului...

Ce-I e bărbosului din prea înaltu-I jilţ
Să se clintească un pic
Şi să arunce o privire
Oblic coborîtoare
Mai ageră ca orice laser
Asupra nodului de carne
Cu capete picioare şi mîini
Cum stăm îmbrăţişaţi încleştaţi
Dincolo mult de miezul nopţii
Mai treji şi mai fericiţi
Şi mai lacomi de tandreţe
Decît cu un sfert de veac în urmă
Într-o cameră de servici, la Peretu -
Să se minuneze el Creatorul
Cum această femeie vrea să-şi
strămute lăuntrul în lăuntrul meu
şi toată fiinţa ei în mine, pe muteşte
în timp ce eu însumi, neizbutind
aceeaşi mişcare, în celălalt sens
încerc o ultimă îmbrăţişare
în întregime definitivă –
ce I-ar fi Bărbosului să ne privească
şi să se mire o secundă
de aşa minunăţie –
doar clintindu-şi o miime
de milimetru căutătura din al nouălea cer
spre patul nostru confort doi –
ci Demiurgul tocmai scrutează
cum se prăsesc viermii cei neadormiţi
în mîţa moartă
la popa sub poartă.

Această mînă

Fericirea este această mînă întinsă peste pieptul meu
şi a cărei apăsare
Nu o mai simt, a cărei atingere nu o mai simt,
a cărei căldură
Nu o mai simt. Faptul că tu toată noaptea
Mă ţii în braţe iar eu am uitat de asta,
într-atîta m-am învăţat
să te aduni la pieptul meu
Şi că îmi dau seama de toate abia acum, treaz,
în miez de noapte,
cînd te găsesc adunată la pieptul meu,
că ţii pe mine o mînă
A cărei atingere şi căldură şi apăsare nu le mai simt –
de parcă
Nu aş fi adormit fericit
ci aş fi deja fericit mort.

Epitaf

Trezeşte-l din somn pe duşman –
De tihnă să n-aibă parte;
Iar pe omul iubit, dacă poţi
Trezeşte-l din moarte!

Multă iscusinţă cere poezia

Aproape că-ţi vine să te dai deoparte -
Să fie un an de cînd în autobuzul
De România am ţinut pe genunchi
Un băieţel blondiu buclat
Atît de firav şi duios
Care m-a mîngîiat pe barbă
Şi m-a întrebat: Ai şi tu un copil?
Iar basarabeanca de alături
bunica lui
mi-a spus că e bolnav şi că
urmează să fie operat pe cord.
Am revenit aici în primăvară
Dar n-am avut curajul să întreb de băieţel
Şi doar întîmplător a fost să aflu
Că-n iarnă l-au operat şi că
E mort de şase luni.
Nu ştiu al cui a fost copilul
Dar l-am ţinut în braţe imponderabil ca îngerii
Şi acum să-mi spuneţi dumneavoastră
Ce mă poate lecui de durere?
Înalta iscusinţă ce poezia cere?

Colocviile revistei *Reflex*

Pusă sub semnul împlinirii a o sută de ani de la Marea Unire, cea de-a XVIII-a ediție a *Colocviilor revistei Reflex*, de la Băile Herculane (13-16 iunie 2018), a debutat cu o interesantă conferință, „Marea Unire – început de epocă”, susținută de prof. univ. dr. Vasile Mircea Zaberca. Tot întru cinstirea Unirii a rulat și filmul *Independența României,* a cărui premieră a avut loc la 1 septembrie 1912, la București. Un film care ar fi să fie difuzat în aceste zile și pe postul Național TV.

Foarte documentată și însuflețită a fost prelegerea „Lucian Blaga și bănățenii”, susținută de prof. univ. dr. Zenovie Cârlugea. De altfel, profesorul Cârlugea i-a dedicat lui Blaga mai multe studii și cărți, printre care volumul „Lucian Blaga și lumea Banatului” (Editura Tipo Moldova, Iași, 2018) și eseul „Studiu introductiv”, care deschide cartea Jeniței Naidin, „Lucian Blaga la Bistrița” (Editura Napoca Star, 2018).

Întâlnirea de la Herculane a fost un bun prilej de a se reîntâlni prieteni scriitori, în special poeți, din toată țara, dacă socotim că la Colocviile Revistei *Reflex* au participat aproximativ 50 de persoane. Așa se face că de la unii dintre participanți am primit o seamă de cărți. Spre pildă, Octavian Doclin, organizatorul excelentului eveniment, îmi dăruiește cartea de poeme „Răsaduri”, care construiește un nou orizont vizionar față de cel de până acum. La fel se întâmplă și cu cartea „Arhitecturi selenare”, a poetului Remus Valeriu Giorgioni, care în ciuda titlului conține „poeme *ultra*marine”, după cum subtitrează chiar autorul în pagina a patra a cărții, și cum o dovedesc toate poemele. Așadar, o carte întreagă, de 190 de pagini, dedicată unei singure teme sau teme-simbol – marea!

De la istoricul și criticul literar Zenovie Cârlugea primesc „Lucian Blaga și lumea Banatului”, „Tudor Arghezi și spiritul Olteniei” și „Lythiada”, o carte de poeme trase din piatră (lythos = piatră).

„Unde e puterea cuvântului, unde?” – se întreabă Elisabeta Bogățan în volumul de poezie „Sub zodii”, iar răspunsul la întrebare pesemne că este acesta: puterea cuvântului e chiar în poezie. Alte două cărți de poezie ale Elisabetei, „Idile” și „Unde/Ou/Where/Gde”, vor să ne convingă și ele de acest adevăr.

O interesantă și bine întocmită antologie de proză, numită „UTOPIA. Despre iubire și prostie”, îmi este dăruită de prozatoarea Nina Cereanu. Cartea a fost să fie creația membrilor Clubului de la Timișoara și este editată prin Fundația Culturală „Orientul latin”, la Editura Eubeea, în 2018.

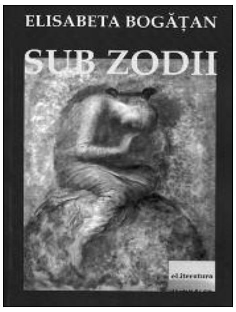
Mai primesc, cu sau fără dedicație, „Muza nu urcă la etajul trei”, poeme de Nicolae Sârbu, „Arhiva de vise”, poezie, de Costel Simedrea, „Pridvor de septembrie”, poezie, de Zoia Elena Deju, „Întemeierea somnului” și „Morminte insomnice”, de Dumitru Cristănuș, poezie.

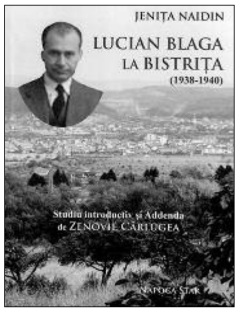
Și, în fine, de la poeta Ileana Roman primesc, la trecerea cu Hyundaiul prin Drobeta Turnu Severin, cartea „Excelențe severinene”, semnată de ea și Tudor Rățoi, volumele de poezie ale Ilenei, „Gură la deal” și „Angoasele de-a-ndoasele”, precum și un foarte interesant studiu, „Cântarea Cântărilor”, versiune diortosită, cuvânt înainte, note și comentarii de Ileana Roman.

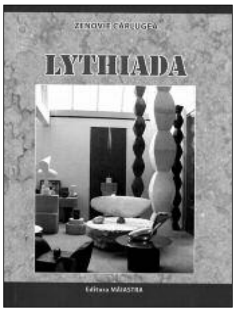
În mare, *Colocviile revistei Reflex*, organizate de Consiliul Județean Caraș-Severin (prefect Matei Lupu), prin Centrul Județean Caraș-Severin pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, de Primăria Herculane (primar Cristian Miclău) și revista *Reflex* (director poetul Octavian Doclin), au fost o reușită.

Virgil DIACONU

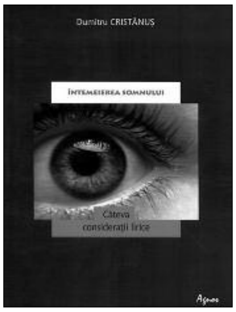

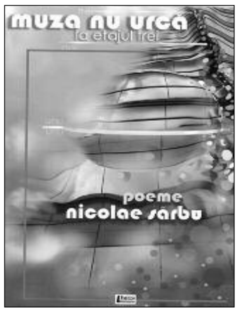

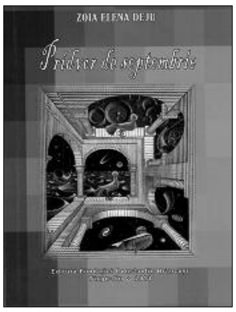

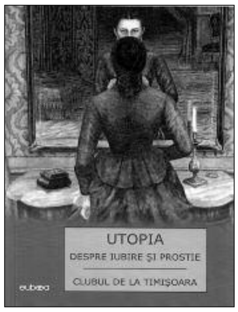

Poetul T.G. Maiorescu și pictorul Silviu Oravitzan, premiați de Societatea Poeților Francezi

Vineri, în după-amiaza celei de-a treia zile a **Colocviilor revistei Reflex**, de la Herculane (13-16 iunie), a avut loc festivitatea de premiere a poetului **Toma George Maiorescu**, tocmai sosit de la Chicago, și a artistului plastic **Silviu Oravitzan**, de către **Societatea Poeților Francezi**. *Laudatio* a fost rostit de poetul Michel Bénard, vicepreședintele Societății. Ionel Bota a prezentat albumul al cărui autor este, dedicat lui Silviu Oravitzan, un pictor obsedat de motivul crucii și de ornamente orientale, două elemente din care își creează lucrările.

Premierea poetului T.G. Maiorescu

„Pentru întreaga sa operă”, după cum precizează diploma, poetul Toma George Maiorescu a fost distins cu „Marele Premiu Internațional de Poezie Francofonă”.

În limba franceză, sau *și* în limba franceză, poetul a publicat o singură carte – *Poezii / Poemes*, ediţie bilingvă, traducere de Radu Cretzeanu, Andree Fleury, Ion Matei şi Paul Miclău, Bucureşti, 1997. Probabil de aici a aflat Societatea Poeților Francezi despre poet. Curios este că o serie de întrebări pe care i le-am pus poetului legate de premiul său au rămas fără răspuns.

Dar de ce atâta mister, când premiul a fost primit, totuși, în public? Premiul constă într-o medalie, o diplomă și o vază-simbol. Premiul „de o mare valoare”, după cum s-a spus, nu include totuși nicio sumă de bani, s-a afirmat la colocviu. Inedit este faptul că poetul a respins vaza de premiu, sugerând Societății Scriitorilor Francezi să o ofere următorului câștigător. Vaza-cupă a rămas, așadar, în proprietatea Societății, pe masa de protocol. O mișcare greșită a cuiva a făcut ca vaza-premiu să cadă și să se spargă... O întâmplare nefericită.

În fine, după un asemenea premiu, poate că ar trebui să spunem câteva lucruri despre poet.

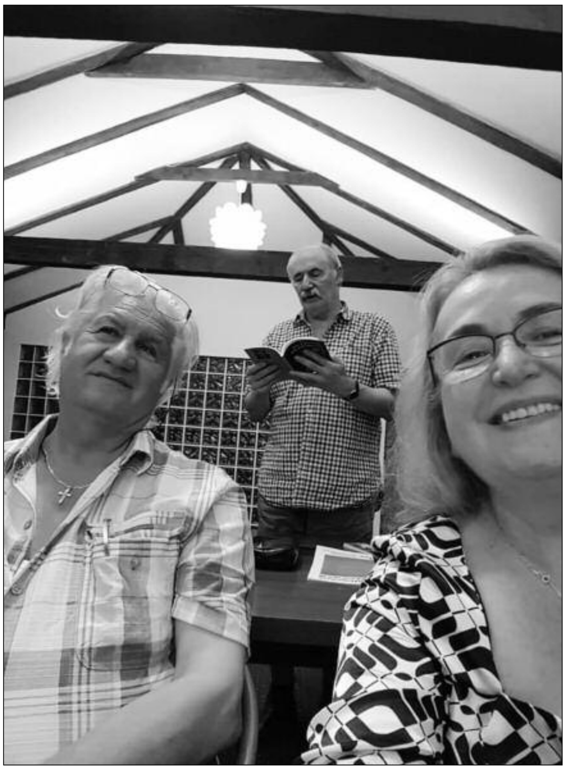
Dintr-un portret aflat pe Net, aflu că poetul și prozatorul „s-a născut cu numele de Maier (Mayer) într-o familie de intelectuali evrei. În anii războiului este elev la Liceul Israelit din Timișoara, luându-şi bacalaureatul în anul 1947. Este, ca mulți alții din generația lui, atras de idealul comunist. Studiază la Facultatea de Litere şi Filosofie de la Universitatea din Cluj (1947 – 1948) şi la Universitatea din Bucureşti (1948–1949). După terminarea studiilor ca bursier la Institutul de Literatură „Maxim Gorki” (1949-1954) din Moscova, lucrează ca redactor la *Contemporanul* şi *România pitorească*, publică volume de poezii, eseuri și reportaje.” A publicat peste 40 de cărţi de poezie, proză, reportaj. În anii comunismului, între 1963–1975, a călătorit nestingherit în „America de Sud, Orientul Apropiat, Africa de Nord, Europa etc., realizând în calitate de autor total (scenarist, operator și regizor) filme TV despre locurile vizitate”. Acum, lui Toma George Maiorescu (Mayer) i se înmânează, „pentru întreaga sa operă”, „Marele Premiu Internaţional de Poezie Francofonă”.

Despre poet au scris o seamă de critici, printre care şi Ion Pop. Iată, spre pildă, ce spune criticul despre el: „O imagine dintre cele mai ciudate prin caracterul său eteroclit, cu învecinări de formule discursive foarte diferite, după o evoluție în zigzag, de la «proletcultism» la formule «avangardiste» reciclate în termenii civilizaţiei actuale, oferă poezia lui Toma George Maiorescu („Despre poezia lui Toma George Maiorescu”, *Viața Românească*, nr. 8 / 2017).

Virgil DIACONU

DENISA POPESCU

***

Când vei ajunge să-ți mângâi umbra,
Să te așezi lângă ea,
Întins pe spate,
Cu palmele alăturate,
Cu zeii ei împăcați cu ai tăi,
Ușurați, aproape duioși,
Când toate acestea se vor fi întâmplat cu adevărat,
Abia atunci vei înțelege
Câtă nevoie a avut de tine patima ta.
Cum te-a durut,
Tocmai pentru că nu putea
Să-și închipuie nici mângâierea
Și nici lumina.
Când vei ajunge să-ți îmbrățișezi umbra
Ca pe-o soră sau ca pe-o iubită,
Lăsând-o să-ți plângă la piept
Până, sleită, în brațe îți va cădea,
Abia atunci vei înțelege
Care era partea de rai
Care-ți lipsea.

***

Pescăruși flămânzi,
Alergând din mare în mare.
Crini obidiți de-o așteptare
Nici vie, nici moartă,
Cearcănele mele sunt semnul de soartă
Care m-alege
Cum părintele copilul să-i poarte
Poveștile toate.
Întâmplatele și visatele,
Victorioasele și eșuatele,
Amintirile pe care nimeni nu le mai vrea
Și secretele îngropate nu sub piatră,
Ci la rădăcină de stele.
Sunt numele meu de familie
Cearcănele-acestea curajoase și grele.

***

Mic dejun cu ciocolată,
Cataif și baclava.
Seducție de nerespirat,
Amor clandestin fără perdea.
Limba, la pândă,
Se scutură-n spasme.
Biruit-a dulceața tandră și grea.
Și-ntre zoburi de liniști
Pipăie-acum și se-nstăpânește
Peste-un nedezmierdat
Sfârc de cafea.

***

Ce să rânduiești,
Să nu se zdruncine,
În locul iluziilor?
Poate un porumbel.
La încheietura aripilor lui,
Un înger zboară cu el,
Când i se pare că s-ar împiedica
Și-ar cădea de pe cer.
Poate o fântână.
Ea e singurătatea
Celui care mai are
Până se despătimește.
Din fântână bea,
Cu fântâna vorbește,
Pe-acolo au trecut ca el mulți.
Fântâna te-ascultă și-ți dă,
O simți cum iubește.
Ce să visezi,
Când toate visele
De altădată s-au terminat?
Un Don Quijote, pe-o plajă uscată,
Care, la fel ca tine,
N-a putut să plece, deși a plecat.

VERONICA BĂLAJ

Despre aşteptare. Poveste

femeie, femeie,
stai
şi-nfloreşti spre ofilire
pe-ostrovul
cu maluri mişcătoare
n-ai vrea
sa ţeşi din firele părului tău
o aşteptare – chemare?
îi cântă marea
în parabole false.
femeie, şoptesc apele
într-un legământ bizar
{vagabond peste ape}
aşteptarea ta va fi
operă de artă
femeia prinsă-n joc
împleteşte din părul tăiat
chipul dragului Ulise
noaptea,
în cârdăşie cu marea,
umple chipul de viaţă
bântuie ferestrele,
dă târcoale casei,
alungând sperietoarea din gradină
fântâna dă-n clocot
barca singură o porneşte
în larg
zgomot de ape corcite
din mare şi cer venite
se-abat
Uliseee, vină-i de hac!
strigă femeia peste aşteptare
şi noapte
nu mai am părul până la brâu,
dar ştiu să răsădesc
melci şi scoici
pe pragul înflorit.

Happy face

În plin ospăţ
cântecul păsării temute
defăima
virtutea mesenilor serii
trecători
prin amor şi beţie
cântau
vino, străine, la masa
cu fecioare
şi cupe de vin
sătui de lege să bem
puterea trufiei
multe-am văzut
în căile noastre...
primejdii
scăpate din frâu
ne-au mântuit nădejdea
hai să-mpărţim
vremea din urmă
frăţeşte
şi vă-ndemn
răsplătiţi viclenia
de seară
ocară morţii să daţi
pasărea, iat-o, soarbe
din cupe
pline cu bine şi rău
cântă şi-ncepe să moară
cu suflet de om.

Trofeu ascuţit

lumina, trapezistă blondă,
balansează...
eu, spectatorul
purtând mănuşi pictate
într-un imperiu
circular, ficţional,
aştept saltul de foc
de unde
va ploua peste lume cu vorbe
fosforescent-înţelepte
pentru good Earth
s-o alege altceva
şi de anul ăsta
decât
rănile Evei
tatuate pe chipul meu
de la facerea lumii încoace
o fi vreo minune
şi-n această vară
în bluzon orange
purtată de râsul meu inutil
trofeu ascuţit
o fi ceva la urmă
din prezentul
cu o piatră la gât
salvat de banalitate
la umbra versetelor
cărţii sfinte...

La ora barbară, turcoaz

ochii heruvimilor
tăinuiesc
înflorirea apei turcoaz
în adâncurile
de la Marea Moartă
un rost galeş, indecis,
înmugureşte
turcoazul celest-marin
nemaiumblat
de visele mele
şi te-am chemat
părtaş să-mi fii
la ora când
marea-i barbară
cai nărăvaşi
au coama din raze de lună
perturbă ospăţul peştilor...
limpezimea, cu mugurii
unei bolnave întrebări,
exultă în mine:
oare veşnicia
te va ucide
a doua oară?

Adjectiv halucinant

pădurea moştenită
de la bunicul meu
uneori e mistuită
de luceferi sarcastici
şuierul vântului
pieziş-gălbui
şi ochi capricioşi
alunecoşi, magnetici,
strepezesc întunericul
de-a valma
cu stelele voluptos căzătoare/
halucinant,
într-o noapte,
i-au dat foc/
bunicul
aruncă din veşnicii
nu ştiu ce adjectiv
sau invectivă
peste crengile-oase
trosnind...
stinse pârjolul
trunchiurilor verzi
surpă o parte din cer
peste ochii morţii
ascunşi printre crengi...
o ademeni
cântând,
izvodind poveşti,
sărbători vesele
şi alte neasemuiri
strălucitoare
orbind-o cu toate
despre care,
hoaşca neagră
nici habar n-avea.

Alessandro De Francesco

VI.

musique profonde et uniforme
ciel opaque
n'importe quel homme âgé marche
dans une rue de banlieue
en portant deux sacs de supermarché

la caméra le suit dans son trajet pendant
qu'il marche lentement
elle ondoie avec lui

l'homme arrive devant une porte d'immeuble
il pose un sac par terre
sort des clés de sa poche
ouvre la porte et reprend son sac

la caméra le suit pendant qu'il entre par la porte
parcourt l'entrée
appelle l'ascenseur
prend l'ascenseur
monte jusqu'à un étage indéfini
sort de l'ascenseur sur le palier pose un sac par terre
sort à nouveau les clés et ouvre avec lenteur
la porte de chez lui

cut
nous retrouvons l'homme dans sa cuisine
la musique devient plus intense la cuisine
est humble avec des meubles sans valeur
et un vieux sol
l'homme ouvre son réfrigérateur
duquel émerge progressivement une lumière
éblouissante
et diffuse

l'homme reste immobile devant le frigo
ses yeux à demi enfermés pour la lueur

noir
fin

(texte contenu dans *Citerne/ Objet et scenario**)

VI.
muzică profundă şi uniformă
cer opac
un bătrân oarecare trece pe o stradă lăturalnică
ducând cu el două pungi de supermarket

camera (de filmat) îl urmează pe traseu
în timp ce el merge încet
ea se prelinge ca şi el

omul se opreşte în faţa uşii unui imobil
pune o sacoşă jos
scoate cheile din geantă
deschide uşa şi ridică sacoşa

camera îl urmează în timp ce intră pe uşă
parcurge vestibulul
cheamă ascensorul
ia ascensorul
urcă până la un etaj indefinit
iese din ascensor pe palier pune o sacoşă jos
scoate din nou cheile şi deschide uşa încet

cut
regăsim personajul nostru în bucătăria sa
muzica este din ce în ce mai intensă bucătăria
este umilă cu mobile fără valoare
şi o veche podea
omul deschide frigiderul
din care apare progresiv o lumină orbitoare
şi difuză

omul rămâne nemişcat în faţa frigiderului
cu ochii pe jumătate închişi din cauza luminii

negru
sfârşit

(din ciclul de poeme *Rezervor/ Obiect şi scenariu**)

dans la perception des objets le parfum de ma mère
dans la petite bouteille conique la lumière blanche
quand on ne t'avait pas encore offert l'abat-jour
la sortie imprévue
de l'idée de mort ce matin là devant le miroir
la fièvre et les dinosaures sur le tapis de la salle
le vide apaisé sur le thorax de mon père
le point de fuite dans le noir en éloignement permanent

aujourd'hui tel que je suis
moi dans la perception des objets
et dans tout le reste le son du lave-vaisselle
sur le marqueur
et moi courbé dans l'étude des objets
la main sur ta taille près de tes seins
trop durs l'humidité
partout l'humidité dans la chambre (...)
les impressions rétiniennes les acouphènes l'angoisse
tels qu'ils sont et tout le reste indéfinissable
dans la perception des objets

(texte contenu dans *Le déplacement des objets**)

în percepţia obiectelor parfumul mamei
în sticluţa conică lumina albă
pe când încă nu te oferiseşi abajurul
ieşirea neprevăzută
a ideii de moarte în această dimineaţă în faţa oglinzii
febra şi dinozaurii pe covorul din salon
golul apăsând pieptul tatălui meu
punctul de fugă în negru în permanentă îndepărtare

astăzi cel care sunt
eu în percepţia obiectelor
şi în toate cele din jur zgomotul maşinii de spălat vase
(...)
şi eu aplecat studiind obiectele
cu mâna pe mijlocul tău aproape de sânii tăi
ca piatra umezeala
peste tot umezeala în cameră în haine
impresiile cuprinse cu ochii ţiuitul din urechi angoasa
aşa cum sunt şi toate celelalte nedefinite
în percepţia obiectelor

(din ciclul de poeme *Deplasarea obiectelor**)

Alessandro De Francesco, *La Vision à distance* (*Citerne/ Objet et scenario* et Le déplacement des objets**), Éditions MIX, Paris, 2015.

Traducere din limba franceză
Liliana RUS

Paul CLAUDEL

Fecioara la ceasul amiezii

Biserica-i deschisă și spre ea mă-ndrept pe strada pustie.
Nu am venit să mă rog, Sfântă Marie.

Nu-ți aduc ofrandă și nu-ți cer nimic, de-astă dată
Vreau doar să te privesc, Maică Preacurată.

Să te privesc, să plâng de bucurie și să simt
Că exiști și că fiu îți sunt.

Când, la miezul zilei, o clipă toate-ncremenite stau,
Să fiu în preajma ta, Sfântă Marie, vreau.

Să nu spun nimic, doar să-ți stau înainte
Și să-mi las inima pe limba ei să cânte,

Nimic să nu spun, doar să cânt, în timp ce te privesc,
Așa cum trilurile mierlei izbucnesc.

Pentru că ești frumoasă și ești imaculată,
De Dumnezeu Tatăl pe veci înălțată,

Făptura-n înflorirea ei deplină și-n curăția de la început,
Cum a ieșit din mâna Domnului în dimineața-n care
întâia oară a strălucit.

Neprihănită, pentru că ești Maica lui Cristos,
Care este adevărul în brațele tale, singura nădejde
și-al lumii singur rod de folos.

Pentru că ești femeia, raiul uitatei iubiri străvechi,
A cărei vedere mișcă inima și cheamă lacrimi în ochi,

Pentru că m-ai salvat și Franței i-ai adus bine,
Pentru că ai avut grijă de ea și de mine,

Pentru că ai ajutat-o când se clătina toată,
Pentru că ai salvat Franța încă o dată,

Pentru că e ora amiezii și ziua de azi o trăiesc,
Pentru că ești mereu aici, numai pentru că ești Maria,
Numai pentru că ești Maica lui Isus Cristos,
îți mulțumesc!

Ludvig UHLAND

Întoarcerea acasă

Nu te rupe, punte! Te clatini tare.
Nu te urni,stâncă! Stai să te prăvăli, îmi pare.
Cerule, nu te surpa, lume rămâi întreagă
Până ajung la fata care mi-e dragă!

Theodor STORM

Noaptea

De ce miros mai tare micsandrele noaptea?
De ce-ți ard mai roșii buzele noaptea?
De ce s-a născut un dor în inima mea:
Buzele tale fierbinți să le sărut noaptea?

Friedrich NIETZSCHE

Însingurat

Zboară spre oraş croncănind
Ciorile în grabă mare,
Venirea zăpezii vestind.
Fericit e cel care patrie mai are!

Ai rămas încremenit
Și-n urmă privești, de câtă vreme, vai!
În lume-ai fugit;
Să scapi de iarnă voiai?

Lumea-i drum desfăcut
Spre pustietăți mute și reci.
Cine cât tine-a pierdut
Nu se oprește în veci!

Palid ești acuma,
Blestemat iarna să pribegești,
Fumului aidoma,
Spre-un aer tot mai rece te grăbești.

Zburând, țipă-ți,
Pasăre a pustiului, cântarea toată!
În gheață și-n sarcasm ascunde-ți
Inima-nsângerată!

Zboară spre oraş croncănind
Ciorile în grabă mare,
Venirea zăpezii vestind.
Vai de cel care nicăieri o patrie nu are!

Ziua-i pe sfârșite

Ziua-i pe sfârșite, lumina și norocul pălesc,
Departe-i amiaza acuma.
Încă până când? Vin apoi stelele și luna
Și vântul și bruma: nu mai zăbovesc,
Ca fructele care, la o boare, creanga o părăsesc.

Traducere din franceză și germană
Alexandru MĂLĂESCU

Poet la modul absolut. Fără rest

După ce s-a fost exilat într-o *depărtare lăuntrică* prin anul 1980, venind dinspre *Departele Epimenides,* poetul ***Virgil Diaconu*** și-a început cu adevărat *călătoria spre sine*, ridicându-se *deasupra tenebrelor* cu un *discurs despre liniște,* la a cărui limpezime trebuie să fi contribuit puțin și *opiumul* din *diminețile Domnului* cu *lepre și sfinți*, consemnând starea poeziei într-un *jurnal erotic*, în vreme ce o *prințesă cu fluture* încerca esența zborului din efemere, diafane și firave pâlpâiri de aripi fără fard...

Cunoscătorii creației acestui poet împătimit de cuvânt din Argeșul cel de legendă, și de istorie culturală, și de presă literară de înaltă ținută, vor fi înțeles desigur că doar din înșiruirea titlurilor câtorva dintre volumele sale am încercat să-i schițez profilul poetic răsfrânt ca-ntr-o oglindă ca de ape de lună din care se înalță doar strălucirea de nisip a cântului său de un lirism profund și bine temperat.

N-aș fi crezut vreodată că și fluturii sunt opera unui creator îndrăgostit de liniște, care meșterește în atelierul său fragilele aripi pentru zborul zigzagat ale părelnicelor năluci colorate cu viața lor puțină.

„Fluturii” ieșiți din *„Atelierul* (său) *de fluturi”* (Editura Tiparg, 2016, Pitești) sunt purtători de mesaje stranii (ba chiar mesaje sunt!) despre labirintul din noi, despre singurătatea munților, despre avuție, despre femeie-copil, despre iubire (sau lipsa de!), despre un mereu același Don Quijote care s-a mutat în noi cu nebunia morilor de vânt cu tot...

Și totuși, fii mai puțin trufașă, singurătate! Te învinge ușor o simplă și curată îmbrățișare!

Ce nume li s-ar putea da poemelor lui Virgil Diaconu, adunate din polenul de aripi rămas în fantasticul său atelier cu large ferestre de văzduh și ziduri de azur după ce fluturii-cânt vor fi deprins greul sens al eternității din chiar licărul efemer al zborului de abur sub formă de aripă care nu va ajunge niciodată (deși va încerca iar și iar!) pe raza stelei care... *era pe când nu s-a zărit*?

Am spus poeme? Nu, este cu mult mai mult! Este un bal-carnaval fără muzici, dar cu înalte armonii de liniști topite în aforisme, este o singurătate devastatoare de munte care *„nu poate fi decât singur*” spre a-și împlini menirea *„de a susține cerul*”.

Și Diogene este un munte, rămas astfel (sau fiind dintotdeauna) – *„singur cu soarele ce-i răsărea peste creste*”, atunci când mătura cu un gest al mâinii sale trecătoarele umbre care se credeau Alexandru cel Mare (ori chiar vor fi fost!).

Și omul îndrăgostit este un munte (de n-o fi cumva un labirint!...) care-și ascunde femeia dragă în grota solară, tăinuită, a unui cântec (de n-o fi chiar inima lui!).

Și Don Quijote este un munte sau un rege nebun de-nțelepciune care ridică o banală *„moară de vânt la rangul de cavaler” (privilegiu al purtătorilor de coroană!).*

Și Eminescu este un munte – *„el își pune muntele în tot ce face*”. Muntele-Eminescu este Poezia. Cei ce nu-l văd astfel *„beau întunecime”* din debaraua în care-și vor fi depozitat cadavrele celor care, cred ei, le fac prea multă umbră de pe soclurile unde le-a fost însemnată trecerea printre muritori a trecătorului lor trup, când duhul lor cu veșnicia una va continua să ne învesnicească prin seve de cuvânt românesc și cântul, și graiul.

Dar „Femeia-copil”, Doamne, ce splendoare de fluture, ce uluitoare alcătuire de definiții! *Pentru peregrin e depărtarea.* Cum s-o ajungi decât depărtându-te de tine! Pentru *invulnerabil* este... călcâiul lui Ahile; *pentru Gordus* – nodul și sabia deopotrivă; *pentru înțelept* – cartea din care acesta nu va putea în veci de veci să-și facă „table de legi”! Pentru simplul muritor, ea este iubirea de care este sigur că lui anume i-a fost menită și pe care știe (?!) că n-o va pierde niciodată.

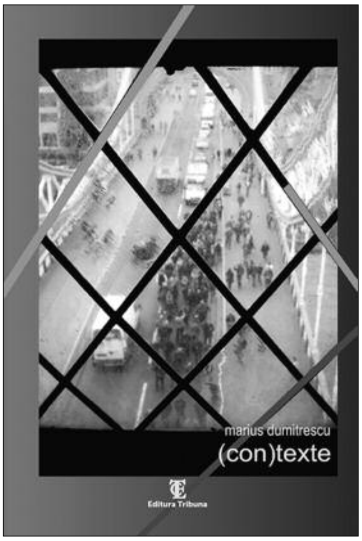
Întregul volum este de fapt autoportretul poetului *cu un cireș în brațe.* Nu, să nu vă treacă prin minte să-i devastați crengile încărcate de roadă dulce ca o dragoste amară (plecăciune, Arghezi!), ci să pășiți cu grijă prin atelierul din care, iată, fluturii lui se preschimbă în file de carte peste care alunecă mângâietoare *„și mâinile prințesei, și florile de câmp ale copilăriei”* (cum care?, cea de acum în care ne-am trezit deghizați în adulți ca să nu ne mai recunoască niciodată copilul care vom fi fost!).

Să recitim cu ne-grabă acest volum de aforisme al lui Viril Diaconu – poet la modul absolut, fără rest, și, poate, ne vom trezi noi înșine cu un cireș în suflet când brațele-gânduri dor de greul singurătății care s-ar vrea copil cu cireșe la ureche. Și mai cu seamă, tot mergând spre departe, să găsim și drumul întoarcerii în noi, acolo unde eternitatea jinduiește să se preschimbe în secundă, cam cât beția zborului ce ne e dat și care s-ar vrea fluture cu aripe de cer hălăduind printre / peste buruienele în floare ale pământului despre care spunea unul c-ar fi *albastru / ca o portocală.*

Paula ROMANESCU

O radiografie textuală

Volumul *(Con)texte* (Editura Tribuna, Cluj-Napoca, 2016), scris de Marius Dumitrescu, este alcătuit din următoarele secţiuni: „Întâlniri", „Utopie, parodie, mascaradă", „Personaje și personaje", „Paradoxuri ale identităţii", „Între istorie și cotidian", „Frânturi de românitate" și „Îngerul bufon".

Cred că titlurile, împreună, exprimă de fapt esenţa cărţii, aşa cum am văzut-o eu: lumea radiografiată imediat după căderea comunismului, cu toată vina şi răul, şi paradoxurile care sigur că ies în evidenţă, văzute de un artist ce are mare nevoie de ele, fie şi numai pentru a-şi accentua, prin contrast, propriile conflicte interioare, „hoinărind printre lucrurile acestei lumi, de care se agaţă cu intenţia de a le pune la îndoială condiţia".

Am parcurs textele cuprinzându-le, împăturindu-le cu imaginaţia, în cutiuţa neagră care are și ferestre și de unde Marius Dumitrescu se uită, exact ca în imaginea de pe copertă, spre afară, în acel loc unde îngerul bufon trăieşte precum un „personaj de comedie", fiindu-şi „propria metaforă: un exces de adevăr spus acolo unde niciun exces nu e scuzabil, un abuz de sine acolo unde îngerii seamănă cu paznicii tenebrelor".

Rămânând același observator discret, ca şi în poezia pe care o scrie, Marius Dumitrescu face o analiză globală a societăţii, profund marcată de aspecte istorice şi regimuri politice, coboară chiar până la o analiză la nivel micro (de fapt, cu ea începe) a unor stări general umane, pentru a continua cu evocarea unor personaje reprezentative ale diverselor epoci și spaţii, precum Sisif, Don Quijote, Iov, van Gogh, Hamlet, personaje care, aşa cum ştim, ascund în ele patimi, şi poate tocmai de aceea devin metafore ori pretexte pentru demersul scriptural.

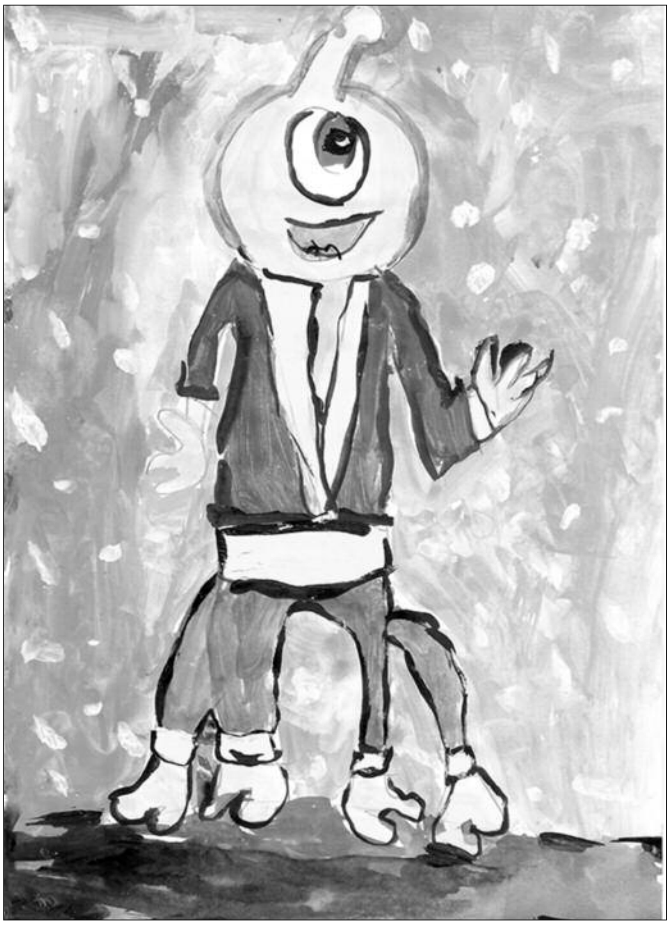
Senzaţia generală, după citirea tuturor capitolelor, fără cel ultim, a fost aceea că mă aflu undeva în spatele unor gratii și privesc lumea așa cum un artist poate să o facă: exagerând răul, exagerând defecte şi construind bucată cu bucată un personaj care luptă cu viaţa până când apare îngerul bufon în faţa lui; după care amândoi încep să râdă plângând sau să plângă râzând, lucru care de altfel nici nu mai contează. Pentru că „excesul de tristeţe râde, iar excesul de bucurie plânge".

De ţinut minte observaţiile lucide asupra regimului comunist şi asupra României, în particular, la începutul anilor '90. De reflectat asupra capitolului ce cuprinde consideraţii privitoare la religie, la paradis în special. Am reţinut un fragment în care Marius Dumitrescu scrie la persoana I (unul din puţinele în această carte): „Nu ştiu dacă am să-i pot striga vreodată lui Dumnezeu: *Doamne, suntem nepermis de amândoi*! Presupun că nu, judecând după inaptitudinea mea de a crede fără rezerve. Probabil că nu-l caut pe Dumnezeu pentru că nu L-am găsit. Încă!"

Dar cine caută găseşte. De aceea socotesc de bun augur apariţia cărţii, pe care eu am văzut-o ca pe un exerciţiu de descompunere, dacă pot spune aşa, cu nuanţe pământii; căci fără a parcurge mai întâi acest drum, nu ştiu cine ar putea merge mai departe. Sper totuşi ca bunul augur să fie (sau să fi fost) valabil nu numai pentru observator, ci și pentru obiectele pe care le-a radiografiat textual.

Iar în final, mi se pare foarte nimerit să îl citez pe Eugen Pohonţu: „O carte care ne poate ajuta să înţelegem ***de ce***, prin ochii şi spiritul unui poet ancorat în cotidian, dar şi în oniric, în aceeaşi măsură".

Alina NAIU

Acuarelă de Clara DIONISIE - 6 ani

Priveşte, roagă-te şi taci

Priveşte, roagă-te şi taci
Taci, Doamne, când îţi vine să-mi urli neputinţa
Priveşte-mi sufletul îngenuncheat
În umbra lumânării topite în sfeşnic
Şi rugăciunea rostită pe metanii spânzurate de dor
Roagă-te să-mi găsesc aripile şi să-nvăţ zborul
Pe care nu l-am uitat niciodată
Doar l-am ascuns de ochii curioşilor
Prin unghere de vremuri
Priveşte, roagă-te şi taci
Doar taci şi ascultă-mi inima
Cum freamătă de absolut
Doar taci şi priveşte-mi fiinţa
Cum însetează de adevăr
Taci şi roagă-te la mine să mai găsesc
firimituri bătătorite pe cale!

Pendulare

Între mâine şi astăzi, sunt două vertebre şi-un trosnet
De la stânga la dreapta, curge un râu printre gânduri
Şi-ntre două bătăi de inimă, e un dangăt de clopot
lovit vertical.
Ochii tăi mă privesc dintr-un sânge neobişnuit
şi palmele tale
Mângâie munţii camuflaţi în dealuri şi câmpii –
curajul meu de a sta
Înaintea lumii noi.
Crengile copacilor mă-mpresoară precum gardul
din sârmă ghimpată,
Vântul şuieră o muzică dintr-un scârţâit,
Cerul se preface în plumb şi cade în cuburi
cu vârfuri tocite.
Între mâine şi astăzi amestesc învârtindu-mă
în pătrate concentrice,
Din ce în ce mai strâmte, din ce în ce mai ruginite.

Răscruce între lumi

Visez mereu o casă la un colţ de stradă
Răscruce între lumi
Şi ploaia care răpăie în pereţi,
Să cureţe amintirile scrijelite
Pe foi de prunc atemporal
Atunci simt sufletul cum
Se agaţă cu ghearele de mine
Şi cuvintele amuţesc brusc
Şi dor
Şi doare lacrima
Care se prelinge peste pozele vechi
Copilăria rătăcită printre garduri
Unde trenurile şuieră a pustiu
Şi ea, care se joacă cu păpuşile
Cu o altă fată
Devenită soră de când îi spune
Mamă aceleiaşi femei
Ce hoţ poate fi timpul
Şi ce coşmar strecoară între
Paginile acestei cărţi
Ea nu are soră,
Nici frate nu are,
Dar visează mereu
O casă la un colţ de stradă
Răscruce între lumi.

Cum se aduce copilăria înapoi

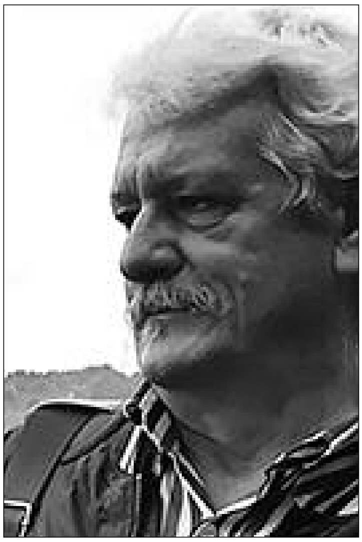
Miluieşte-mă, Dumnezeule,
După mare mila Ta
Şi sufletul o ia la goană,
Printre amintiri
Aşa se ruga bunica,
Plecându-şi
Genunchii în fata icoanei
În camera abia
Luminată de ziuă,
Femeia măruntă
Cu părul alb
Creştea dintr-o dată
Ca alţii în ani
Stropea, apoi, rugăciunea,
Cu apă sfinţită
O hrănea cu anafură
Şi abia atunci
Ziua începea cu adevărat

Când închid ochii,
Puterea rugii sale
Mă învăluie
Ca în copilărie
O văd frământând cozonaci
În copaie
Şi învârtind fundiţe
Pe aragaz
Camera se umple de arome
Sufletul dospeşte şi el
Fetiţa mamei a rămas
Cu amintirile
Nu-i nimeni să o alinte la fel

Miluieşte-mă, Dumnezeule,
După mare mila Ta
Şi după mulţimea
Îndurărilor Tale,
Şterge fărădelegea mea...
Aşa se ruga bunica,
Simţind, fără-ndoială,
Că într-o bună zi
Mă voi ruga şi eu ca ea.

Crenguța MĂLĂIAȘ

Un arhitect peisagist al poesiei – Octavian Doclin, cultivatorul de „răsaduri”

Profesorul Ion Pop de la Cluj-Napoca descrie în *Note despre poezia lui Octavian Doclin*, editat ca text prefațator al culegerii ***Răsaduri: poeme*** (Timișoara: Gordian, 2017, 80 de pagini), devenirea poetică a versului doclinian de la „registrul reveriei puriste” a începuturilor, până la „ilustrarea alegorică” a „poetizării faptului de a scrie”, utilizând o „laborioasă punere în scenă”, în volumele mai din urmă ale poetului stabilit la Reșița. Universitarul poet clujean citează și părerea lui Lucian Alexiu – unul din antologatorii lui Doclin (în 2010, pentru selecția ***Sălașe de iarnă***, Timișoara: Anthropos), cum că uneori „linia manieristă” a „discursului despre sine al poeziei” acestuia ar utiliza „alegorismul prea subliniat”, cu precădere în seria ***Pârga*** (Timișoara: Marineasa, 2004), ***Pârga II*** (Reșița: Modus P.H., 2005) și ***Pârga III*** (Reșița: Modus P.H., 2006), unde „topografia «Domeniului»” ar continua-o pe aceea din culegerile anterioare ***Dubla eroare*** (Timișoara: Marineasa, 1999), ***Carte din iarna mea*** (Timișoara: Marineasa, 2003) și ***Urna cerului*** (Timișoara: Anthropos, 2008), unde la „cortul poemului/poemei” și duetul „Stăpânul-Scribul” s-ar adăuga „Poetul-Sacerdot”, „Pivnicerul”, dar și un „Turn al Unghiului”, o „Vale a experiențelor pământene” și o „Poartă a Gunoiului”. Această scenografie docliniană ni se pare comparabilă, ca procedeu auctorial, utilizării vehiculelor dramatice ale liricului (personajele-avatar ale sinelui: „Glycera”, „Pirata”, „Reparata”, „Arthur-Detectivul” sau „Julien Ospitalierul”), decelabile în lirica lui Emil Brumaru, astfel încât „Curva” ce populează dictatorial „subteranele” din cartea lui Doclin, ilustrând un „moment purgatorial”, ***Între pereți de plută sau moartea după Doclin*** (Timișoara: Marineasa, 1999), nu mai pare un personaj „de ciudată rezonanță... biblică”, ci unul dintr-o serie de simboluri biblice (împreună cu „rugul aprins”, p. 23 și p. 27 sau „alt rug aprins”, p. 51 ori „flacăra ce mistuie fără să ardă”, p. 33), ilustrând un „Domeniu” de inspirație ierusalimitană: la Ierusalim – cetate sfântă pentru iudei, creștini și musulmani, se găsesc din Antichitatea Biblică până azi: Turnul lui David, Gheena/Valea lui Hinom și Poarta Gunoaielor ce urmau a fi aruncate în valea Cedronului. Apropierea versurilor lui Octavian Doclin de metafora ***Paradisului pierdut*** la 1667 și ***regăsit*** la 1671 de John Milton (similară perechii lumea subteranei-grădina răsadurilor salvate), precum și de simbolismul „curvei” din ***Apocalipsa lui Ioan***, pare evidentă, așa după cum și „subteranele” docliniene trimit la „lumea alcoolurilor tari” ale acelui „spirit al adâncurilor” ce poartă în literatura românească numele Nicolae Labiș, poetul din Poiana Mărului.

Întregul cărții ***Răsaduri: poeme*** de Octavian Doclin însumează, pe lângă prefața lui Ion Pop, ciclurile: *răsăditele* („răsaduri” numerotate de la 1 la 24), *nerăsăditele* (alte 24 de texte divers intitulate), *poeme libere* (încă trei), două pagini de bibliografie docliniană (poetică și publicistică), prezentări critice de Marian Barbu și Adrian Dinu Rachieru (pe manșete) și de Alexandru Ruja (pe coperta a patra). „Răsadurile” poetului Doclin sunt cultivate prematur în pământul de sub unghiile părinților (p. 16), fie în „realitatea reală”, fie în „i-realitatea reală”, fie în „realitatea i-reală”, inducând programatic, prin eroare logică, echivocul oricării identificări topografic-arheologice, în timp ce „subterana” este „mormântul gol”, fie al „reînvierii”, fie al „răpirii” poetului, funcție de interpretarea pe care o poate da cititorul (p. 18 și *passim*). Starea fiziologică în momentul coborârii în „subterană” – ca particularizat moment *descens ad inferos* – este a lipotimiei, leșinul scurt fără oprirea respirației și bătăilor inimii (p. 20), iar „răsadul subteranei cum o făclie” este plantat „într-un loc anume / nimeni să nu-l poată descoperi”. Explicația îngropării răsadului în loc de negăsit poate fi aceea că mărturisirile experiențelor din subterană se cereau irepresibil transpuse în vers – „răsaduri de viziuni / de halucinații” (p. 22), dar cele mărturisite țin de lumea păcatului otrăvitor ce trebuie ascuns comilitonilor, pe care poetul vrea nu doar să îi informeze, ci astfel să îi și protejeze. Un straniu nihilism bântuie munca de grădinar al poesiei la Octavian Doclin: „cuvîntul este tăcere” (p. 20), iar salvarea, redempțiunea, parcă în ciuda imaginilor veterotestamentare și a simbolului mesianic („cortul / care adăpostea rugul aprins” și „casa de sus a poemului”, p. 23), nu mai au nimic din doctrina hristică, pentru poetul „ascuns în tăcere / așteptînd clipa re-învierii / în nimic”, precum într-o voluptuoasă dez-ființare (p. 21). Piatra de hotar pe calea emancipării poemului în capodoperă, sau piatra de ajutor (despre care proorocul biblic Samuel, punând-o între Mițpa și Șen, a zis: - Până aici Domnul ne-a ajutat! și al cărei nume este dat Bisericii Penticostale Române din Castellón de la Plana și celei Adventiste de Ziua a Șaptea din Madrid), „piatra Eben-Ezer”, este citată la pagina 24, ca loc de odihnă refuzat de poet. Memorabilă,

asemănarea scrierii poemului cu „mersul în zig-zag al suveicii” – fascinanta relicvă găsită odinioară în „podul casei copilăriei” (pp. 25-26) – asimilarea scrierii cuvintelor cu împletirea firului în țesătură.

La pagina 27, textul *răsad (11)* alcătuiește o reușită mărturie de credință a întregului volum, o artă poetică docliniană: „încă de la rostirea / cuvîntului prim / și înțelegerea lui / a știut că trebuie / să trăiască să pună / în practica vieții lui viitoare / legile divine ale scrierii / ca nu cumva să se oprească / la jumătatea drumului / în mersul său / spre grădina roditoare / și pregătită pentru răsadurile / ce vor izbăvi mîna poetului / cînd mistuită va fi / cum rugul aprins / (*cuvîntul prim*)”.

Poetul „îndrăgostit toată viața / doar de femei curve” (p. 22) se află „într-o stare / de anxietate erotică” repetabilă „întotdeauna / după întoarcerea din subterană”, ca scăpat dintr-un tărâm al autodistrugerii „traversat de angoase viziuni și halucinații”, situație existențială ce îi întoarce fața de la poemul pe care îl respinge, lovindu-l ca pe un cal, cu cravașa, poate pentru a-l salva (p. 31). Simbolul plurivalent îmbogățește încărcătura metaforică, sporind misterul discursului poetic, chiar atunci când autorul oferă două „definiții”: „Subterana – / împăcat ca într-un mormînt // Răsadurile – lacrimile înflorite / ale copiilor nenăscuți” (p. 35). Cu observația că fonetica lecturii poate asimila în plus înțelesuri multiple, desigur neignorate de poet: „împăcat ca într-un mormînt” auzindu-se și „în păcat ca într-un mormânt”.

Ciclul „nerăsăditelor” ridică un imn către *Poemul scurt* (p. 44), „poemul minim” (p. 49). Scenografia de care vorbeam se completează, în ***Răsaduri***, cu „Muntele Iluziei” (p. 51), cu o platoniciană „peșteră a cuvîntului” supranumită „Cortul Poemei” și cu „Valea umbrei morții”, ca în poemul ***Eldorado*** al lui E. A. Poe (p. 56), sau cu „al treilea ochi Marele Domn” (p. 66). În ciuda ambiguizării stârnite de confuzia profesată cu intenție de „prefăcătoria poetului / încurcînd voit în plimbările prin grădină / tot ce-i răsărit cu tot ce-i în putrezire” (p. 64), *Răsadul adevărat* izbucnește „neprevăzut” de sub varul ce acoperă, ca interiorul unui vechi sicriu, „coaja tulpinii”, înflorind cauliflor, mai înainte de a înfrunzi (p. 65). Piatra izbăvirii, a demarcației și reformei interioare, Eben-Ezer, reapare în „nerăsădite”, la paginile 51 și 56, ca metaforă importantă a porții în riturile de trecere, putând fi asimilată cu „cărarea ce despărțea grădina în două” (p. 68).

Cele trei *poeme libere* sunt, ar zice specialiștii, texte de mai largă respirație, dar fără a exagera ca lungime, deosebite de precedentele cicluri nu doar prin plasarea lor separată, cât prin aceea că ele vorbesc despre un alt fel de amintiri din vremea unei fabuloase copilării în care *Geamgiul și olarul* „dădeau gol pe plin”, iar oglinjoara colora visele copilului de atunci (pp. 71-72), când *Mama*, mai statornică decât piatra Eben-Ezer, îl aștepta să-și odihnească fruntea brăzdată în poala ei, după căderile repetate în „subterane” (pp. 73-74), iar în final, poetul se autoportretizează ca *Amantul* morții ce coboară o dată pe lună, fără frica sesizată la ceilalți, în subteranele personale, spre a se iubi cu moartea râzând împreună, cum se știe că făceau dacii cei nemuritori, cum ciobanul din Balada cu Mioara năzdrăvană (p. 75) – acest din urmă poem al cărții, *Amantul*, fiind citit de poet la Rotonda poeților, în cadrul celei de-a XVIII-a ediții a Colocviilor revistei REFLEX (ce apare la Reșița și al cărei redactor-șef este), desfășurate în perioada 13-16 iunie 2018 la Băile Herculane.

Dacă pulverizarea în neant de care vorbeam („clipa re-învierii / în nimic”) este rod al disperării căderilor zilnic repetate sârguincios la tinerețe și numai lunar în prezent, coborârile „în Subterană”, adică acolo unde „nu există rod-rodire”, iar „viața e stearpă” (p. 46), sunt prevăzute cu energii neg-entropice, în speță anamnesice, revitalizând și revigorând ființa poetului ca într-un ciclu al reîncarnărilor din religii asiatice străvechi: „o altă memorie mereu alta / la căderea și ieșirea din subterană” (p. 20), sau: „înțelege că are o altă / o nouă memorie / așa ca de fiecare dată / cînd revine din subterană” (p. 34), ori: „fără memorie / așteptînd nașterea noii memorii / aproape goală / din cea veche nemairămînînd / aproape nimic” (p. 46).

O particularitate docliniană: discursul poetic este formulat ca o mărturisire la persoana a treia, dintr-o evidentă dorință de distanțare de evenimentul liric. Procedeu ce nu îl oprește pe Octavian Doclin de la a comite spectaculoase cristalizări poetice, cum ar fi: „voluptatea durerii a trăirii morții / înainte de moarte îi păru poema” (p. 29) sau: „El așteaptă însă ca tăcerea din răsad / să rupă tăcerea din cuvînt” (p. 47), ori: „cuvintele solitare / nu pot învinge spaima / de însingurare” (p. 52) și: „viața în subterană a poetului / nu este ruina / poemului neprihănit” (p. 53), și iarăși: „credeți în moarte / tot astfel cum înainte de naștere / cu lăcomie” (p. 67).

Mihai POSADA
Sibiu-pe-Cibin,
18 Cireșar 2018

AMBASADA ROMÂNIEI în Republica Macedonia

Deschiderea Festivalului Internațional de poezie „Sărbătoarea Teiului”

La 21 iunie 2018, la sediul Uniunii Scriitorilor din Republica Macedonia (USM), ambasadorul Viorel Stănilă a participat la deschiderea Festivalului Internațional de poezie „Sărbătoarea Teiului”, în care sunt înscriși și trei poeți din România: Gheorghe Dobre, Firiță Carp și Florin Ciocea. Sonja Stojmenska Elzeser, președinta USM, i-a decernat lui Gheorghe Dobre, redactorul-șef al revistei literare „Helis”, trofeul Festivalului, pentru promovarea literaturii macedonene în România. De asemenea, a fost prezentată selecția de poezie macedoneană Omul acela vine de undeva, îngrijită de Gh. Dobre și publicată la Editura Helis în anul 2016.

(Comunicat de pe site-ul Ambasadei)

S-au întâmplat la Centrul Cultural Pitești

■ 1 iunie: Spectacolul muzical-artistic, sub genericul "Universul copilăriei", dedicat Zilei Internaţionale a Copilului. Organizator: Centrul Cultural Pitești. Coordonatori: cantautorul Tiberiu Hărăguș și profesorul de canto popular Valentin Grigorescu.

■ 5 iunie: Spectacolul muzical sub genericul "Cireșar Muzical", susţinut de Trupa de Teatru Robertto. Organizator: Centrul Cultural Pitești. Coordonator: artistul Robert Chelmuș.

■ 6 iunie: Conferinţă tematică, în cadrul proiectului cultural-educativ, sub genericul "Piteştii şi Marea Unire". Organizator: Centrul Cultural Piteşti. Coordonator: lector univ. dr. Marin Toma.

■ 6 - 10 iunie: Târg imobiliar. Organizatori: Ansil Events și CASĂ cumperi.ro.

■ 7 iunie: Serbarea copiilor de la cursul de limba engleză și pian, sub genericul "Engleza pe portativ", curs desfășurat de profesoara Ilzi Sora, în cadrul Centrului Cultural Pitești. Organizator: Centrul Cultural Pitești. Coordonator: prof. Ilzi Sora.

■ 11 iunie: Expoziţia de Fotografie sub genericul "Anotimpuri", realizată de Grupul Artiştilor Fotografi "La Conacul Fotografilor". Organizator: Grupul Artiştilor Fotografi "La Conacul Fotografilor". Coordonator: artistul fotograf Răzvan Gaşpar.

■ 12 iunie: Lansarea cărţii cu titlul "Orizonturi Biblice", de pastorul Constantin Aninoiu. Organizator: Centrul Cultural Pitești. Coordonator: pastorul Constantin Aninoiu. Spectacolul de dans modern și de societate sub genericul "Serbare Destiny". Organizator: Asociaţia Club Sportiv "Destiny Dance". Coordonatori: antrenorii Andreea și Mihai Dragnea.

■ 13 iunie: Lansarea numărului 2/2018 al revistei *Cuvântul Argeșean*. Cenaclul Armonii Argeșene. Organizatori: Centrul Cultural Pitești, Liga Scriitorilor Români-Filiala Argeș și redacţia revistei *Cuvântul Argeșean*.

■ 14 iunie: Clubul literar-artistic Mona Vâlceanu. Medalionul literar "In Memoriam Marin Ioniţă". Organizator: Centrul Cultural Pitești. Coordonator: scriitoarea Mona Vâlceanu.

■ 18 iunie: Expoziţia de pictură sub genericul "Bucuriile copilăriei", realizată de copiii de la cursul de pictură "Sensibilitate și culoare", din cadrul instituţiei. Coordonator: prof. Elena Zavulovici.

■ 20 iunie: Proiectul cultural-educativ sub genericul "Viaţa merge înainte", coordonat de poeta Simona Vasilescu, având-l invitat pe prof. dr. Ion Iorga-Siman de la Universitatea Pitești, cu tema "Întoarcerea la iubire". Organizator: Centrul Cultural Pitești. Coordonator: poeta Simona Vasilescu.

■ 21 iunie: Colocviile Municipiului Pitești. Invitat IPS Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului, cu tema "Eminescu, contemporanul nostru". Organizator: Centrul Cultural Pitești. Coordonator: redactorul-șef al revistei *Argeș*, scriitorul Dumitru Augustin Doman.

■ 25 iunie: Colocviul cu tema "Culturi și civilizaţii antice sud-americane", în cadrul proiectului cultural-educativ sub genericul "Istorie și istorii cu Marin Toma". Organizator: Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie "Armand Călinescu" și redacţia revistei-document *Restituiri* Pitești.

■ 27 iunie: Proiectul cultural-educativ sub genericul "Povești de viaţă-povești de suflet cu Denisa Popescu", având-l invitat pe George Mitrache, director al Asociaţiei Umanitare "Dumnezeu este iubire" și fondator al revistei de cultură "Glasul iubirii" din Curtea de Argeș. Organizator: Centrul Cultural Pitești. Coordonator: poeta Denisa Popescu. Proiectul cultural-educativ sub genericul "Tradiţii Muntenești". Organizator: Centrul Cultural Pitești. Coordonator: profesorul de canto popular Valentin Grigorescu.

■ 28 iunie: Lectură-spectacol din lirica românească. Organizatori: Centrul Cultural Pitești și Fundaţia Culturală Liviu Rebreanu. Coordonator: poeta Allora Albulescu, președintele Fundaţiei Culturale Liviu Rebreanu.

APARIŢII EDITORIALE: Revista lunară de literatură CAFENEAUA LITERARĂ nr. 6/2018; Revista lunară de cultură ARGEŞ (nr. 6/2018); Publicaţia INFORMAŢIA PITEŞTENILOR.

Cafeneaua literară

Revistă lunară editată de **Centrul Cultural Piteşti** sub egida **Consiliului Local Piteşti** şi a **Primăriei municipiului Piteşti**

Fondată în ianuarie 2003

REDACŢIA

Director: Virgil DIACONU
Redactor-şef: Marian BARBU
Redactori:
Gheorghe FRANGULEA
Ion PANTILIE
Denisa POPESCU
Liliana RUS
Florian STANCIU
Corespondenţi:
Elisabeta BOŢAN (Spania)

Culegere:
Ioana NACIU

Corectură:
Lucian PÂRVULESCU

Tehnoredactare:
Simona FUSARU

Prezentare artistică:
Virgil DIACONU

ADRESA REDACŢIEI:

Centrul Cultural Piteşti,
Cafeneaua literară,
strada Craiovei nr. 2, bl. G 1, sc. C, et. I, Casa Cărţii, 110013, Piteşti
Tel./fax: 0248/216348

http://www.centrul-cultural-pitesti.ro

Cont: 50104122256, Trezoreria Piteşti
ISSN: 1583-5847

Responsabilitatea asupra conţinutului textelor revine autorilor, conform legii. Autorii pot avea şi alte opinii decât ale redacţiei.

Manuscrisele primite la redacţie nu se înapoiază.

Tiparul executat la S.C. Tiparg S.A., tel.: 0248/221.348, e-mail: office@tiparg.ro.

Revista nu publică decât texte originale, deci care nu au mai apărut în alte publicaţii.

Virgil DIACONU

Erotice

Prințesa din mahalaua singurătății

Ea este prințesa din mahalaua singurătății,
în care îmi fac veacul. În care îmi fac
veacul acestei singurătăți cu prințesă.

Ea este negresa abia coborâtă din ceaşca de cafea,
negresa pe care nu am reuşit nici cel puţin să o gust.

Fireşte, în brațele ei nu am locuit niciodată,
în gândurile ei dulci-amare, niciodată.

Ea are gura roșie; are gura în flăcări.
Uneori, ea aruncă întunericul peste mine, seara,
când o aştept să treacă pe Strada Mare
a iluziilor mele;
a iluziilor mele, pierdute cu toate la întâlnirea cu ea.

În brațele ei nu am locuit niciodată,
în gândurile ei dulci-amare, niciodată.

Ea este amurgul violet în care rătăcesc
de mai multă vreme.
Rătăcirea mea este desigur violetă,
gândurile mele sunt violete,
tabloul pe care îl compun alături de ea
este un tablou violet.
Desigur, tabloul în care am locuit cu ea
este unul de-a dreptul suprarealist,
de vreme ce noi chiar am putut să fim
o clipă alături;
și tot el este un tablou realist, mi-am spus,
de vreme ce clipa aceea s-a şi pierdut în neant...

O iau de mână și mi se pare că ea este un poem
pe care l-am scris chiar eu, că ea este făcută
chiar din cuvintele mele în flăcări.
Ea este poemul pe care l-am scris
cu zăpăcitele de vrăbii
și cu florile de cireş. Vezi, florile de cireş
deja ți-au făcut public surâsul.

Dar în brațele cireşului eu nu am locuit niciodată,
în ciripitul vrăbiilor - niciodată.

De fapt, cu prințesa-cireaşă nu poţi să îţi faci
niciun vis,
lângă ea nu poţi fi sigur de nimic.
Singura mea certitudine
este văzduhul care îmi dă năvală în piept, seara,
când treci pe Strada Mare a iluziilor mele color
și dai foc întunericului în care te aştept.
Da, cu o singură privire tu dai foc întunericului.
Afurisenie!

Anomalisa

Trupul tău îmi alină ultima clipă!

Mângâierea ta este nisipul.
Este pulberea morților care au trecut
prin cearşafurile mele.

O corabie spre infern este trupul tău,
o apă a morților pe care plutesc în derivă.

Încă un înecat în panoplia victoriilor tale,
Anomalisa,
răspunsul găsit în stele nu mă ajută acum cu nimic.

Sunt glonțul tras în trandafirul tău.

Mica mea victorie îți varsă sângele pe caldarâm.

Îmbrățișarea este un zbor pe dinăuntru.

Dar zborul este numai al meu, Anomalisa.